

NOLAKO EGURRA, HALAKO EZPALA

AURKIBIDEA

1. SARRERA

1. Irakaslearentzako oharrak
2. Ikastunitatearen ibilbidea
3. Ikastunitatearen edukiak eta helburuak

2. ATAZAK

- A. ataza: Seme-alabak, nolakoak?
- B. ataza: Gero eta gutxiago
- C. ataza: Seme-alabak hezi

3. MATERIAL OSAGARRIA

- A. Gaur afaldu gabe

4. ERANSKINAK

- I. Etxean bakarrik II filmeko zati bat
- II. Neba-arrebak. Euskadi Irratia. DB 69
- III. Bezeroa filmeko hiru zati
- IV. Bezeroa filmean benetan gertatu dena
- V. Zergatik jaiotzen da haur gutxi Euskal Herrian? (1) Euskadi Irratia. DB 1452
- VI. Zergatik jaiotzen da haur gutxi Euskal Herrian? (2) Euskadi Irratia. DB 1452
- VII. Neba-arrebarik gabeko haurrak. HABE aldizkaria
- VIII. Zigorra. Euskadi Irratia. DB 101
- IX. Bihurrikeriak. Film-pasarteak
- X. Zigorrek. Film-pasarteak
- XI. Zigorra. Euskadi Irratia. DB 101
- XII. Gurasoak, oro har, galdu samar dabilta seme-alaben heziketan. Euskaldunon Egunkaria.
- XIII. Notak. *Nikolas txiki* liburutik hartua.

BIDEO-PASARTEAK		
<u>A ataza</u>	<u>B ataza</u>	<u>C ataza</u>
1.- 00.01.10	7.- 00.31.46	9.- 00.37.05
2.- 00.04.36	8.- 00.33.26	10.- 00.39.48
3.- 00.09.45		11.- 00.47.50
4.- 00.11.20		12.- 00.50.28
5.- 00.15.40		
6.- 00.20.28		

OHARRA: denbora horiek erreferentziak dira.

1. SARRERA

1. IRAKASLEARENTZAKO OHARRAK

Ikastunitate honetan gurasoek askotan jorratuko dituzten hainbat gai izango dituzte lantzeko: nolakoak diren seme-alabak, zenbat seme-alaba izan, hauen heziketa, ...

Unitatea atazen bidez dago egituratua. Ataza bakoitzak azpi-gai bat landuko du. Irakasleek informazioa jaso beharko dute bai ahozko bidetik, bai idatzizkotik, eta, ondoren, informazio horren berri eman beharko dute. Bereziki landuko ditugu informazioa zabaltzeko plangintza-faseak. Azkenik, irakasleek gaien inguruan euren iritziak emateko aukera ere izango dute, libreago.

A atazaren hasieran komeni da ikasleei euren seme-alaben argazki bat ekartzeko eskatzea, gero erabili egin beharko dute eta.

2.- IKASTUNITATEAREN IBILBIDEA

1. SARRERA

- Ikastunitatearen helburuen eta lan-egitasmoaren aurkezpena.

A. ATAZA: SEME-ALABAK, NOLAKOAK?

- Pertsona baten izaera deskribatu, egoera batean nola jokatzeko duen ikusita.
- Deskribapen bateko xehetasunak jaso.
- Nork bere seme-alabak aurkeztu.
- Film batean ikusitako bertsio ezberdinen bidez, gertaera bat berreraiki.
- Seme-alaben edo norberaren bihurrikeriaren bat kontatu.

MIN/ENTZ

B. ATAZA: GERO ETA GUTXIAGO

- Irratiko elkarrizketa bat entzun, eta aurreikuspena egiaztatu.
- Testu bateko ikuspegi nagusiak jaso, artikuluen ikuspegi osoa izateko.
- Irakurritakoa elkarri kontatu, diagrama bat erabiliz.
- Nork bere iritzia eman irakurritako artikuluen gainean.

ENTZ/IRAK/MINTZ

C. ATAZA: SEME-ALABAK HEZIZ

- Irudietan oinarrituta, nola jokatu duten adierazi.
- Testu bateko ideia nagusiak jaso, besteei horren berri emateko.
- Nork bere iritzia eman entzundako eta irakurritako iritzien gainean.

MIN/IRAK/ENTZ

MATERIAL OSAGARRIA

A. GAUR AFALDU GABE

- Arazoaren inguruan protagonista bakoitzak esango duena aurreikusi.
- Testu bat gainetik irakurri, mezua bereizteko.

MIN/IRAK

3.- IKASTUNITATEAREN EDUKIAK ETA HELBURUAK

HELBURU OROKORRA

- Ikasleen nortasunaren eta heziketaren inguruan adituen informazioa jasotzea eta horren berri ematea.

AZPIGAIK

- Ikasleen nortasuna, jaiotza-ordenaren arabera.
- Seme-alaba bakarreko eta gutxiko familiak.
- Seme-alabak hezteko aholkuak.

HIZTEGIA

- **Izaera deskribatzeko baliabideak:** umore garratzekoa, obsesio eta fobietarako joera, lehiakorra, borrokalaria, badaki bakarrik gozatzen, moldakorra, badaki arazoaren muinera iristen, errebeldea, afektuaren erakusketen zalea, negoziatzailea, justizia zentzua duena, pentsatzen dakiena, kontserbadorea, iraultzailea, lidergo gaitasuna, ona, zelatia, intelektualki kezkatua, autoritarioa, desinhibitua, irekia, alaia, gutxi inplikatzeko da.
- Mendebaldea, hankagorria, sendia, gertakaria, urtebetetzea, olgetakidea, mukuru, nerabezaroa, berekoi, ezaugarri, aztura, bakartu, banatu, hizpide, antzeman, antzeko, izaera, ausartu, muga, aburu, heldu.
- Zaplaztekoa, zigorra, belarrondokoa, ipurdikoa, garrasi egin, mehatxatu, jo, jipoitu, nazkatu, jarrera, lotsagabea, gaizki hezia, autonomia, norbere buruaren jabe, nerabea, nagusia, haurra, heldua, adurra, baretu, arauak, zirikatu, gutxietsi, ohitura, amorrua, sumatu, urduritasuna, ondorioa.

ELKARRERAGINA

- Film baten bertsio ezberdinak ikusita, gertaera berreraiki (A4)
- Testu bateko informazioa jaso, gero informazio osoa elkarri emateko (B1) (B2)
- Jardunaren plangintza egin (B3) (B4) (C3)
- Jasotako informazioa osatu (C2)
- Testuaren aurreikuspena egin (MO11)

KOMUNIKAZIORAKO AZPITREBETASUNAK

- Ahozko deskribapen bateko xehetasunak jaso.
- Jardunaren plangintza egin, lexikoa jorratuz.
- Ahozko informazioa jaso, aurreikuspena egiaztatzeko.
- Irakurritakoa elkarri kontatu, diagrama bat erabiliz.
- Ideia nagusiak jaso, besteei horren berri emateko.
- Irakurri berri denetik abiatuta, aurreikuspena egin.

GRAMATIKA ETA DISKURTSOA

- Konparatiboak
- Deklinabidea
- ERE
- Iritziak emateko baliabideak

2. ATAZAK

A ATAZA: SEME-ALABAK, NOLAKOAK

(315')

Helburu nagusia:

- Jaiotzako ordenaren arabera, seme-alaben artean dauden desberdintasunen inguruan adituen informazioa jasotzea eta horri buruz hitz egitea.

Helburuak:

- Pertsona baten izaera deskribatu, egoera batean nola jokatzeko duen ikusita.
- Deskribapen bateko zenbait xehetasun jaso.
- Nork bere seme-alabak aurkeztu.
- Film batean ikusitako bertsio ezberdinen bidez, gertaera bat berreraiki.
- Ikasleek seme-alabetakoren batek edo norberak haurtzaroan egindako bihurrikeriaren bat kontatu.

Zertan den:

Seme-alabak jaiotza-ordenaren arabera nolakoak izaten diren entzungo dute irratsaio batean. Ondoren, informazio horretan jasotakoa baliatuz, euren seme-alabak aurkeztuko dizkiote elkarri. Azkenik, bitxikeria gisa, euren seme-alabaren baten edo norberaren bihurrikeriaren baten berri emango dute.

Prozedura:

1

Atazaurrea (5')

- Ikaslearen liburuan pertsonak deskribatzeko hainbat hitz eta esaldi dituzte. Irakurri denon artean, ea esanahia ondo ulertzen duten.

ErrebeldeaPentsatzen badakienaObsesio eta fobietarako joera duenaBadaki arazoaren muinera iristenNegoziatzaileaIraultzaileaAfektuaren erakusketen zaleaLiderra izateko gaitasunaOnaAutoritarioaKontserbadoreaKontrolatua	Umore garratzekoaLehiakorraMoldakorraJeloskorraBorrokalariaIrekiaGutxi inplikatzeko denaIntelektualki kezkatuaJustizia zentzua duenaBakarrik gozatzen ikasiaAlaiaErru-sentimendua

Ataza: pertsona baten izaera deskribatu, egoera batean nola jokatzeko duen ikusita (15')

- Film-zati bat ikusiko dute (I. eranskina: Etxean bakarrik II). Film-zatian bi anaia dira protagonista. Banaka, zera egin behar dute: bakoitza nolakoa den deskribatu. Horretarako, arestian ikusitako hitz eta esaldiak erabiliko dituzte; dena den, besteren bat egokia iruditzen bazaie, jar dezakete. Ez dituzte denak erabili behar. (10')

1. anaia	2. anaia

- Orain, hiruzpalau ikasle elkarrekin jarrita, bakoitzaren deskribapenaz jardungo dute. Ziur ez direla guztiz bat etorri. Bakoitzak bere arrazoiak emango ditu. (5')

Atazaostea (5')

- Nahi izanez gero, azalpen labur bat egin daiteke denen artean.

Gramatika eta diskurtsoa: lexikoa (15')

- Goiko esamolde horiek liburuan duten taulan sailkatu behar dituzte; beti ere, irratsaioan eman dieten esanahia aintzat hartuz. (5')

Onak	Txarrak

- Ondoren, ikasle batek bere iritzia emango du. Baliteke denak bat ez etortzea sailkapenean. Desadostasun horiek eztabaidatu egingo dituzte. (10')

2

Ataza: deskribapen bateko zenbait xehetasun jaso (10')

- Ikasleek II. eranskineko irratsaioa entzungo dute bi aldiz (Neba-arrebak). Lehen entzunaldian seme-alaba bakoitza nolakoa izan ohi den jaso behar dute ezkerreko zutabean, eta, bigarren entzunaldian, horretarako adituak ematen dituzten arrazoiak eskuineko zutabean.

	Nolakoak dira?	Zergatik?
Seme-alaba zaharra		
Seme-alaba gaztea		
Tarteko seme-alaba		

Feedbacka (10')

- Hiruko taldetan jarri, eta elkarrekin alderatuko dituzte jasotako datuak.
- Zalantzak guztien artean argituko ditugu.

Gramatika eta diskurtsoa: konparatiboak (30')

- Ikasleek liburuan dituzten esaldiak euskaratuko dituzte.

- Est@s suelen ser más revolucionari@s.
- El/la mayor suele abrir las puertas.
- Suelen tener más sentimiento de culpabilidad.
- ¿Y sobre el/la más pequeñ@?
- Suelen ser más desinhibid@s y alegres que l@s demás.
- Y eso porque ha crecido con más de un padre.

- Ondoren, transkripzioa eman, eta esaldi horiek topatu behar dituzte testuan. Hizki lodiz dauden puntuei erreparatu behar diete, eta ikusi zer egin duten ondo eta zer ez.
 - Hauek iraultzaileagoak izaten dira
 - Zaharrenak irekitzen ditu bideak.
 - Erru-sentimendu gehiago izaten dute.
 - Eta txikienari buruz?
 - Besteak baino lasaiagoak eta alaiagoak izaten dira.
 - Eta hori guraso batekin baino gehiagorekin hazia delako.
- Desberdintasun horiek azaldu, eta beharrezko argibideak eman.
- Amaitzeko, argibideak gogoan, esan beste esaldi horiek euskaratzeko.
 - Los del medio suelen ser más rebeldes y negociadores/as
 - No creo que tuviera más libertad que ell@s
 - Toma las que más te gusten, y deja las demás
- Amaitzeko, esan ikasleei esaldi horiek guztiak hiru multzotan bana daitezkeela (seme-alaba zaharrak / seme-alaba gaztea / tarteko seme-alaba). Jarri hirunaka, multzoka ditzatela esaldi horiek, eta jar diezaiotela multzo bakoitzari izen bat edo eman diezaiotela azalpen bat, beraiek noiz erabili behar diren ondo ulertzeko lagungarri izango zaiena.
- Elkarriketa bideratu: multzoak eta izenak edo azalpenak.

Atazaostea (15')

- Ikasleak guraso dira, baina noizbait izango ziren seme-alaba. Argitu dezatela, launaka jarrita, ea euren kasuan adituek esandakoak zenbateraino betetzen diren. (10')
- Azkenik, hitz egin horri buruz denen artean. (5')

3

Atazaurrea (10')

- Liburuan dituzten oharra irakurri behar dituzte. Ohar horiek eskolatik jasotakoak dira. Esan azpimarratzeko ikasleen izaera deskribatzen duten zatiak.

OHARRAK:

1.- Gelan gustura ikusten dut, eta, orokorrean, jarrera baikorra azaltzen du. Gauza berriak ikasteko gogoaz azaltzen du, eta langile aritzen da. Materialarekin, bai gelakoarekin, bai berearekin, txukuna eta arduratsua da. Gelako ikasleekin harreman ona du. Taldeko elkarriketetan oso gustura parte hartzen du, eta, utziko banio, gai da ordu laurden oso batean hizketan aritzeko.	2.- Arduratsua eta langilea da. Ikasketarako gogoaz eta zaletasuna badu, baina lanean hastea asko kostatzen zaio. Taldean eta lagunekin ongi moldatzen da.
3.- Oraindik ere, bere burua eta eskolako materiala antolatzen eta txukuntzen asko saiatu behar du. Idazketan ere alper ibili da, eta maila hobeagoa eman dezake. Harremanetan gorabeherak izan arren, oro har, guztiekin ondo moldatzen da, baita	4.- Bere emaitzak lehen bezala mantendu diren arren, jarreran ez da hobekuntzarik nabaritu: ez dago zentratua eta pailazokeriak egiten ibiltzen da. Partaidetza handiagoa ere eskatu behar diogu, gehiago egin dezake eta.

irakaslearekin ere.	Etxeko lanetan ez du hutsegiterik eduki, baina bere apalek ez dute txukuntasun-izpirik ezagutu. Lagunartean ondo moldatzen da.
---------------------	--

Ataza: nork bere seme-alabak aurkeztu (20')

- Ikasleek gauza bera egingo dute. Horretarako, seme-alaba guztiak agertzen diren argazkiak ekarri behar dituzte etxetik. Ondoren, launaka jarrita, euren argazkia aurkeztuko diote elkarri.
- Prestaketa:** aurkezpena egin aurretik, ordea, prestatu egin behar dute. Horretarako, liburuan duten taulan hitz, esamolde... egokiak idatziko dituzte, aurrez ikusi ditugunak. Ikaslearen liburuko adibidea: "Iker autoritario samarra da, etxeko gauzetan parte hartzen ez duena...". (10')
- Azalpena:** taula erabiliz, familiaren aurkezpena egingo dute. (10')

1 seme-alaba	
2 seme-alaba	
3 seme-alaba	

- Entzuten ari diren bitartean, ikasleek zera jaso behar dute: familia bakoitzeko seme-alabak nolakoak diren. Ez du axola nor nolakoa den, baizik eta seme-alaba zaharrenak nolakoak diren, nolakoak gazteenak... Horretarako, ikaslearen liburuan duten taula erabiliko dute.

	Nolakoa da?
Seme-alaba zaharra	
Seme-alaba gaztea	
Tarteko seme-alaba	
Seme-alaba bakarra	

Feedbacka: esanahia (10')

- Taulan jaso dituzte datuak. Hiruzpalau elkarrekin jarrita, jasotako datuak irratsaioan entzundakoekin alderatuko dituzte, ea bat datozen. (5')
- Denon artean mintzatuko dira ondorioez. (5')

Atazaostea (15')

- Seguru asko, entzuten ari diren bitartean beste ikasleei hainbat galdera bururatuko zaizkie, jakin-mina pizten dieten hainbat puntu. Bada, esan orain dela jakin-mina asetzeko garaia. Presta ditzatela pare bat galdera, ondoren, taldean hitz egiteko. (5')
- Azkenean, taldean egingo dituzte galderak, eta horren gainean hitz egingo dute, solasaldi lasaian. (10')

4

Atazaurrea (5')

- Esan ikasleei irakurtzeko laukian dituzten esapide guztiak eta ziurtatzeko ondo ulertzen dituztela. Hala ez balitz, argitu denon artean.

• autoan sarrarazi	• hiltzen saiatu
• zigarroa hartu	• gizona salbatu
• mutikoa harrapatu	• autoa ikusi
• bere burua hil	• pistolarekin mehatxatu
• basora joan	• auto bat basora etorri
• autotik ihes egin	• ikustera hurbildu
• gizonarekin hitz egin	• gorpua non dagoen esan
• autotik irten	

Ataza: film batean ikusitako bertsio ezberdinen bidez, gertaera bat berreraiki (35')

- Ikasleak hiru taldetan banatu behar dira. Talde bakoitzak *Bezera* filmeko pasarte bat ikusiko du bi aldiz (III. eranskina). Ikusi ahala, zera egin behar du: azpimarratu bere bertsioa kontatzeko beharrezkoak dituen esapideak.
- Ondoren, hirunaka jarriko dira, arestiko talde bakoitzeko kide bana, eta, azpimarratutako esapideak erabiliz, bakoitzak bere bertsioa kontatu behar du. Denon artean bertsio osoa lortzen saiatu behar dute. (30')
- Azkenik, talde bateko kide batek bertsio osoa kontatuko du. (5')

Feedbacka (25')

- Talde batek bere bertsioa kontatu du. Besteek zera egin behar dute: euren taldeko bertsioan alderik egongo balitz, aditzera eman. (13')
- Amaitzeko, guztiek filmaren bertsio osoa ikusiko dute (IV. eranskina). (12')

Gramatika eta diskurtsoa: deklinabidea (40')

- Ikaslearen liburuko taulan jorratu berri dituzten aditzak dituzte, eta ondoan hainbat hitz, hainbat deklinabide-marka dituztenak.

Sartu	autoan, autora, leihotik, lagunarekin, lagunarentzat, lagunarengana, lagunaz, lagunak, liburua, liburuari
Hartu	autoan, etxera, etxetik, lagunarekin, lagunarentzat, lagunarengana, lagunaz, lagunak, liburua, liburuari
Harrapatu	autoan, autora, leihotik, lagunarekin, lagunarentzat, lagunarengana, lagunaz, lagunak, laguna, lagunari
Hil	autoan, autora, leihotik, lagunarekin, lagunarentzat, lagunarengana, lagunaz, lagunak, laguna, lagunari
Joan	autoan, autora, etxetik, lagunarekin, lagunarentzat, lagunarengana, lagunaz, lagunak, laguna, lagunari
Ikusi	autoa, autora, leihotik, lagunarekin, lagunarentzat, lagunarengana, lagunaz, lagunak, laguna, lagunari
Hitz egin	autoan, etxera, leihotik, lagunarekin, lagunarentzat, lagunarengana, lagunaz, lagunak, laguna, lagunari
Etorri	autoan, etxera, etxetik, lagunarekin, lagunarentzat, lagunarengana, autoz, lagunak, laguna, lagunari
Salbatu	autoan, etxera, etxetik, lagunarekin, lagunarentzat, lagunarengana, autoz, lagunak, laguna, lagunari
Saiatu	autoan, etxera, etxetik, lagunarekin, lagunarentzat, lagunarengana, autoz, lagunak, laguna, lagunari

Mehatxatu	autoan, etxera, etxetik, pistolarekin, lagunarentzat, lagunarengana, pistolaz, lagunak, laguna, lagunari
lhes egin	autoan, atzerrira, etxetik, lagunarekin, lagunarentzat, lagunarengana, autoz, lagunak, laguna, lagunari
Hurbildu	autoan, etxera, etxetik, lagunarekin, lagunarentzat, lagunarengana, autoz, lagunak, laguna, lagunari
Irten	autoan, errepidera, autotik, lagunarekin, lagunarentzat, lagunarengana, autoz, lagunak, laguna, lagunari
Egon	autoan, etxera, etxetik, lagunarekin, lagunarentzat, lagunarengana, autoz, lagunak, laguna, lagunari

- Erabaki dezatela aditz bakoitza zein deklinabide-kasurekin ager daitekeen eta zeinekin ez. (20')
- Ariketa honen bidez, bi helburu lortu nahi ditugu:
 1. Gure ikasleek euskara erabiltzen dute; beraz, deklinabide-markak ere erabiltzen dituzte, nahiz eta, seguru asko, ez duten jakingo nola idazten diren. Horixe erakustea da lehen helburua.
 2. Deklinabidea erabiltzean hainbat zalantza izan ditzake hiztunak. Horrekin bat, hainbat erabilera makur ere badira, argitasun apur bat eskatzen dutenak. Hona hemen hizpiderako hainbat :
 - NON sartu edo NORA sartu.
 - NOR kasuko aditzekin NORI erabiltzeko joera: *amari ikusi diot vs ama ikusi dut*.
 - NOR plurala eta NORK singularra eta plurala ez bereizteko joera (Hainbatetan intonazioak bereiz ditzake).
 - NON joan / ZEREZ joan: *trenean joan / trenez joan*.
- Dena den, irakasleak erabaki behar du zeri eman lehentasuna.
- Beraz, ikasleek aditz bakoitzarekin jar daitezkeen deklinabide-markak azpimarratu dituztenean, denon artean zuzenduko dituzte, eta irakasleak aukera hori baliatuko du eman nahi dituen azalpenak emateko. Komeni da ikasleak gogoetara bultzatzea eta adibideak jarraztea. (20')

5

Ataza: ikasleek seme-alabetakoren batek edo norberak haurtzaroan egindako bihurrikeriaren bat kontatu (30')

- **Prestaketa:** ikasleek, euren seme-alabaren batek egindako bihurrikeriaren bat pentsatzeaz bat, ekintzen zerrenda bat egin behar dute, arestian egin dugun bezala.
 - Zigarroa lapurtu
 - Piper egin
- Hori egin dutenean, deklinabidean eta aditzean jarri behar dute arreta. Hortaz, esaezu lehendabizi begiratzeko zerrenda horretan deklinabidea ondo duten.
- Ondoren, berriz, jar dezatela ekintza bakoitzaren ondoan zein aditz erabili beharko duten kontaketa egiteko. Baliteke une honetan ikasleek zalantzaren bat izatea. Zeuk lagundu zalantza hauek argitzen. (10')
 - Adb.: zigarroa lapurtu: zen, zuen, zidan, ninduen...?
- **Azalpena:** ikasleek, "txuleta" aurrean dutela, bihurrikeriaren berri emango dute gelaren aurrean. Ez dadila oso luzea izan; gehienez, 2 minutu ikasleko. (20')
- Kontaketa aurrera doala, litekeena da entzuten ari diren ikasleei jakin-mina eta galderak bururatzea, eta kontaketa eteteko joera hartzea. Esan, hori ez egiteko, jasotzeko galdera horiek paper batean, gero izango dutela horien inguruan solasalditxoak egiteko aukera.

Feedbacka: forma (5')

- Erreparatu deklinabideari eta aditzari. Jaso oharren bidez zalantzak non dauden.
- Guztiek jarduna amaitzen dutenean, aipatu jaso dituzun oharrak.

Atazaostea (15')

- Orain da unea ikasleen jakin-mina asetzeko. Jaso dituzten galderak erabiliz, egin solasalditxo bat gaiaren gainean.

B ATAZA: GERO ETA GUTXIAGO

(220')

Helburu nagusia:

- Gaur egun zergatik izaten diren seme-alaba gutxi eta horek nolakoak izan ohi diren aztertzea. Ikasleek ahozko eta idatzizko informazioa jasoko dute, eta, ondoren, informazio hori erabili egin beharko dute.

Helburuak:

- Irratiko elkarrizketa bat entzun, eta aurreikuspena egiaztatu.
- Testu bateko ikuspegi ezberdinak jaso, elkarreraginean artikulua osoaren berri izateko.
- Diagrama bat erabiliz, irakurritakoaren berri eman elkarri.
- Nork bere iritzia eman irakurritako artikulua gainean.

Zertan den:

Lehenik eta behin, argituko dugu zergatik izaten diren horren seme-alaba gutxi gaur egun. Horretarako, informazioa jasoko dute ikasleek irratir bidez. Ondoren, seme-alaba bakarrei buruzko artikulua bat irakurriko dute, gero eta gehiago omen dira eta. Azkenik, honen guztiaren gainean, nork bere iritzia emango du.

PROZEDURA:

1

Atazaurrea (20')

- Ikasleak bi taldetan banatuko ditugu. A ikasleek seme-alabak ekartzeagatik dauden laguntzak zerrendatu behar dituzte. B ikasleek, berriz, zergatik jaiotzen diren haur gutxi. (10')

A. Seme-alabak ekartzeagatik zein laguntza daude?	B. Zein dira haur gutxi jaiotzearen arrazoiak?

- Ondoren, binaka jarrita (A taldeko bat B taldeko beste batekin), nor bere zerrenda osatzen saiatuko da, bikotearen iritzia jasoz. (5')
- Berriz jarriko dira elkarrekin A taldekoak eta B taldekoak eta bildu duten informazio berria azalduko diote elkarri. (5')

Ataza: irratiko elkarrizketa bat entzun eta aurreikuspena egiaztatu (10')

- Ikasleek irratia entzuteko aukera izango dute. A taldekoek elkarrizketaren zati bat entzungo dute, seme-alaben kopurua handitzeko gobernuak hartu dituen neurriei buruzkoa (V. eranskina: Zergatik jaiotzen da haur gutxi Euskal Herrian?-1-). B taldekoek, berriz, jaiotzen jaitsiera justifikatzeko ematen dituzten arrazoei buruzkoa entzungo dute (VI. eranskina: Zergatik jaiotzen da haur gutxi Euskal Herrian?-2-). Entzun, eta liburuko taulan jasoko dute informazioa. (5')

A. Gobernuaren neurriak		B. Arrazoiak
Neurriak	Solaskideen balorazioa	

- Binaka jarriko ditugu: A taldeko bat B taldeko batekin. Informazioa elkarri trukatu behar diote. Halaber, osa dezatela taulan hutsik duten zutabea. (5')

Feedbacka (10')

- Orain A taldearen zatia entzun dutenak B zatia entzungo dute eta alderantziz. Entzun eta jaso duten informazioa egiaztatuko dute. Zerbait falta bazen edo oker bazegoen, erantsi edo zuzendu egingo dute. (5')
- Berriz jarriko ditugu binaka, eta, oraingoan, zuzenketak egingo dizkiote elkarri. (5')

Atazaostea (10')

- Liburuko galdera hizpide hartuko dute.

- Zuen ustez, nahikoak al dira diru-laguntza horiek?

2

Atazaurrea (20')

- Bi argazki dituzte liburuan. Esan begiratzeko eta zerrendatzeko zein alde on eta zein alde txar dituen seme-alaba bakarra izateak edo seme-alaba ugariko familia bateko kide izateak.
- Bi taldetan jarriko ditugu. A taldeak gurasoen ikuspegitik egingo du arrazoiketa eta B taldeak, berriz, haurren ikuspegitik. Jaso ditzatela arrazoiak liburuko taulan. (10')

Seme-alaba bakarra	Familia ugaria
Alde onak: • • Alde txarrak: • •	Alde onak: • • Alde txarrak: • •

- Binaka jarri (A taldeko bat B taldeko batekin) eta eman diezaiotela elkarri aurreikuspenen berri. Entzun ahalean, osa dezatela hutsik duten taulako zutabea. Nahi baldin badute, eztabaida labur bat ere bidera dezakete. (10')

Ataza: testu bateko ikuspegi nagusiak jaso, artikuluko osoaren berri izateko (10')

- Ikasle bakoitzari artikuluen zati bat eman behar diozu (VII. eranskina: Neba-arrebarik gabeko haurrak). Irakurri ondoren, jaso dezatela informazioa liburuko diagraman dagokien laukian.

NOLAKOAK DIRA SEME-ALABA BAKARRAK? (diagrama, Ikas. Lib., 21. or)

- Mónica Gonzalez
- Usubi Sanz
- Manuela Bereziartua
- Jokin Nazabal

- Ikasleren batek hitzen baten esanahia eskatzen badizu, esaiozu testuingurutik ateratzen saiatzeko. Geroxeago ariketa batean landuko da gai hori, eta, beraz, ez eman orain hitzen esanahirik.

Feedbacka (5')

- Hiru taldetan jarri behar dituzu, zati bera irakurri dutenekin osatuak. Jasotako informazioa alderatu behar dute, norberarena osatzeko eta interpretazio desberdinak argitzeko. Interpretazio desberdinak argitzeko, jo dezatela testura.

Lexikoa: testuingurua baliatuz, hitzen esanahia atera (10')

- Testu-zati bera irakurri duten ikasleak elkarrekin jarriko ditugu. Ikaslearen liburuan dituzten hitzak testuan bilatu behar dituzte eta esanahia testuingurutik atera. Horretarako, hitzok eskuineko zutabeko aukera egokiarekin lotu behar dituzte.

A

Mendebalde	Europa, Afrika, Asia
Hankagorri	gaixotasun bat, seme-alabak, gurasoak
Sendi	lehengusuak, familia, auzoa
Gertakari	anekdota, iskanbila, istripua
Urtebetetze	urte bat egin duen eguna, jaio zen eguna, urtero jaiotza ospatzen duen eguna
Olgetakide	ikasteko laguna, txikitako laguna, jolasteko laguna
Mukuru	opariak sakabanatuta zeuzkan, opariak puskatuta zeuzkan, opari asko zeuzkan
Nerabezaroa	0-6 urte bitarteko adina, gazte direneko adin-tartea, haur izateari utzi eta gazte bihurtzen direneko adin-tartea

B

Berekoi	dena besteei uzten diona, inorekin jolasten ez dakiena, dena beretzat nahi duena
Ezaugarri	haur bakarti bat, seme-alaba bakarra, zerbait nolakoa den adierazten duen zerbait
Aztura	asperdura, ohitura, azukrea
Bakartu	inorekin harremanik gabe, banaka-banaka, beti bakarrik ibiltzea
Banatu	batu, bereizi, besteei eman
Hizpide	hizketa-gaia, berriak, seme-alaba bakarrak

C

Antzeman	nabaritu, harrapatu, konturatu
Antzeko	ezberdin, igualtsu, aspaldiko
Izaera	dauzkagun gauzak, izan nahi duguna, izateko modua
Ausartu	nahi izan, atrebitu, desio izan
Muga	zerbait banatzen duena, adin egokia, zerbait amaitzen den garaia
Aburu	burua, pentsamendua, iritzia
Heldu	haur izateari utzi, zerbait hartu, iritsi

Gramatika eta diskurtsoa(35')

- Bakoitzak bere testua irakurri eta ERE hitza azaltzen den ikusi behar du. Azaltzen bada, esaldia liburuko taulan kopia behar du. (10')
- Artikulu-zati ezberdinak irakurri dituztenak hirunaka jarrita, elkarri diktatuko dizkiote esaldiak, guztiek denak izan ditzaten. (10')
- Ondoren, zera esango diegu: ERE ahal duten gehienetan lekuz aldatzeko esaldien barruan, baina aditzaren ondoan jarri gabe. Esaiezu, aldaketak egin eta gero, esaldiek zuzenak izan behar dutela. (10')
- Azkenik, galdera hau egingo diegu: esaldiek esanahi bera al dute ERE lekuz aldatuta? (5')

3

Atazaurrea (10')

- Ondoren, diagrama baliatuz, arestian irakurritako zatia kontatuko diote elkarri. Kontaketan hiztegiari berariazko arreta jarri behar diote. Horretan laguntzeko, liburuan jorratu berri dituzten hitzen gaztelaniazko baliokidea dituzte. Hitz horien euskarazko ordaina buruz bilatzen ahalegindu behar dute, eta liburuko taulan idatzi. (5')

A	B	C
Cumpleaños:	Repartir:	Hacerse adult@:
Familia:	Egoista:	Parecid@:
Repleto:	Tema de conversación:	Atreverse:
Occidente:	Característica:	Opinión:
Compañer@ de juego:	Aislar:	Darse cuenta:
Adolescencia:	Costumbre:	Límite:
Anécdota:		Forma de ser:
Hij@s:		

- Testu bera irakurri dutenak jarriko dituzu elkarrekin, egindakoa egiaztatu eta denen artean osatzeko. (5')

Ataza: diagrama bat erabiliz, irakurritakoaren berri eman elkarri (10')

- Zati desberdinak irakurri dituzten ikasleak elkarrekin jarrita, eman diezaiotela elkarri irakurritakoaren berri. Entzuten ari diren bitartean osa dezatela diagrama.
- Kontatzerakoan, arestian landu berri duten hiztegia erabiltzen saiatu behar dute. Baliteke entzuleak hitza ez ulertzea. Esan entzuleei, ulertzen ez badute, badaukatela hizlaria etetea eta hitzaren esanahia galdetzea. Hizlariak argitu egin beharko dio, baina gaztelaniazko baliokidea erabili gabe; hau da, azalpen baten bidez, adibide baten bidez, ... lexikoa lantzeko ariketan egin dugun bezala. Horrela jokutzen dugu errealitatean.

Feedbacka: esanahia (10')

- A atazako 3. atalean seme-alaba bakarrei buruz jasotakoa hartu, eta aldera dezatela diagraman jasota dutenarekin. Bietan gauza bertsuak esaten al dira? Egiaztatzen joateko, aski dute aipatutakoaren parean gurutze bat jartzea. (5')
- Ikasle bati galdetu ea zein markatu dituen. Besteekin egiaztatu informazio osoa jaso duen. (5')

Atazaostea (5')

- A atazako 3. atalean seme-alaba bakarra duten gurasoek nolakoa den deskribatu dute. Launaka jarrita aldera dezatela ikuspegi hori diagraman jasota dutenarekin.

4

Atazaurrea (15')

- Liburuan artikulutik ateratako hainbat baieztapen dituzte. Ikasleek horiekin bat datozen, ez datozen bat, edo zehaztapenen bat egin nahi duten esan behar dute. Horretarako, taulan X bat jarri behar dute dagokion lekuan. Jarraian, arrazoiak eta zehazteko beste zutabe bat ere badute. (10')

Seme-alaba bakarra(e)k...	Bat nator	Ez nator bat	Bat nator, baina...	Arrazoiak, zehaztapenak
1. Adin bertsuko hurrekin harremanak maiz izan behar dituzte.				
2. Opari gehiegi jasotzen dituzte.				
3. Kontrolatuago egoten dira.				
4. Gauzak gehiago banatzen dituzte.				
5. Txintxoagoak dira.				
6. Beti amaren babesa bilatzen dute.				
7. Askatasun gutxiago izaten dute.				
8. Ez dituzte normalean min hartzeko jostailuak izaten.				
9. Ezberdinak dira alaba bakarrek eta seme bakarrek.				

- Ikasleek ere izango dute iritziren bat seme-alaba bakarra izateaz, artikuluan aipatu ez dutena. Saia daitezela, banaka, bakarren bat jartzen. (5')

Ataza: nork bere iritzia eman irakurritako artikuluen gainean (20')

- Ataza:** Launaka jarriko dira. Nork bere iritzia, arrazoiak, ñabardurak eman behar ditu, betetako taula oinarri hartuta. (15')
- Plangintza:** ondoren, liburuko taula lagun, bozeramaile batek taldean hitz egindakoaren laburpena emango du: zein izan dira adostasunik handiena lortu duten puntuak eta zein txikiena lortu dutenak.

Adostasunik handieneko puntuak	Adostasunik txikieneko puntuak

- Azalpena:** taulan jasotako informazioa aurkeztuko du bozeramaileak. (5')
- Gainerakoek, entzuten ari diren bitartean, adostasunik txikiena sortu duten puntuak jasoko dituzte.

Feedbacka: esanahia (10')

- Adostasunik txikiena sortu duten puntuen gainean hitz egin dezakete denek artean.

Atazaostea (10')

- Ikaslearen liburuan dagoen galderak zein iritzi eragiten ditu ikasleen artean?
 - Zuregatik balitz, zenbat seme-alaba izan nahiko zenituzke? Zergatik?

Helburu nagusia:

- Umeak hezteko hainbat aholku jasotzea adituen eskutik, hala ahoz, nola idatziz, eta gaiaren inguruan gogoeta xume bat egitea.

Helburuak:

- Irudietan oinarrituta, eurek nola jokatuko luketen adierazi.
- Testu bateko ideia nagusiak jaso, besteei horren berri emateko.
- Nork bere iritzia eman entzundako edo irakurritako iritzien gainean.

Zertan den:

Film batetik abiatuko gara. Bertan ematen den egoera batean nola jokatuko luketen adieraziko dute ikasleek. Ondoren, iritzi horiek adituek emandako informazioarekin alderatuko dituzte. Azkenik, adituen iritziekin bat datozen edo ez adierazi beharko dute.

PROZEDURA:**1****Atazaurrea (5')**

Ikasleek irratsaio bateko pasartea entzungo dute (VIII. eranskina: Zigorra). Entzun, eta liburuan eskatzen zaizkien datuak jasoko dituzte.

- %50a zigor fisiko arinen alde agertu da inkestan.
- %52ak garrasi egiten du haserretzen denean.
- %30ak dio haurrak beren gelan sartuz zigor omen daitezke.
- %20ak pentsatzen du haurrak ez jotzeko modak haur gaizki heziak sortzen dituela.

Ataza: irudietan oinarrituta, eurek nola jokatuko luketen adierazi (20')

- Ikasleei hainbat film-pasarte jarriko dizkiezu (IX. eranskina: Bihotz ondoko sekretuak / Bezeroa/ Woody Allen / Etxean bakarrik II). Ikusi ondoren, ikasle bakoitzak zera egin behar du: hori egin duena bere seme-alabaren bat balitz, pentsatu zer egingo/esango liokeen.) (10')
- Hiruzpalau kideko taldeetan, ikasleek egoera horietako bakoitzean nola jokatuko luketen adieraziko diote elkarri. Joera nagusiak ikaslearen liburuan duten taulan jasoko dituzte, ezkerreko zutabean. (10')

Gure jokamoldea	Aldatuko al dugu zerbait?

Feedbacka (5')

- Oraingoan, berriz jarriko dizkiezu film-pasarteak (X. eranskina). Eszena batzuetan haurrek zein zigor jaso duten ikusten da. Zera egiaztatu behar dute: beraiek eta filmeko hezitzailea bat etorri diren.

2

Ataza: testu bateko ideia nagusiak jaso, besteei horren berri emateko (25')

- Ikasleak bi taldetan banatuko ditugu. Talde batekoei irratiko entzungai bat jarriko diegu (XI. eranskina: Zigorra -2-) . Besteei, berriz, egunkariko elkarriketa bat emango diegu irakurtzeko (XII. eranskina: Gurasoak, oro har, galdu samar dabiltza seme-alaben heziketan).
- Entzun / irakurri bitartean, ikaslearen liburuan duten taula osatu behar dute. (10')

Zer egin behar da?	Zer ez da egin behar?

- Ondoren, testu bera irakurri/entzun dutenak elkarrekin jarriko dira, eta taulako datuak alderatu eta osatuko dituzte. (5')
- Testu ezberdinak landu dituztenen artean bikoteak osatuta, ikasleek psikologo bakoitzaren berri eman behar diote elkarri, taulan dituzten datuak erabiliz. (10')

Feedbacka (10')

- Azkenean, denon artean bi psikologoak zertan datozen bat eta zertan ez adieraziko dugu.

Lexikoa (10')

- Ikaslearen liburuan dituzten entzungaietatik ateratako hitz-multzo batzuk. Multzo bakoitzean egon behar ez lukeen hitz bat dago. Arrazoiak hainbat izan daitezke: kategoria gramatikala, esanahia, ... Ikasleek zein den aurkitu behar dute.
- Honako hauek dira soberan daudenak: zigorra / nazkatu / jarrera/ adurra / arauak / sumatu

ZERRENTA OSOA:

- ✕ Zaplastekoa, zigorra, belarrondokoa, ipurdikoa
- ✕ Garrasi egin, mehatxatu, jo, jipoitu, nazkatu
- ✕ Jarrera, lotsagabea, gaizki hezia, autonomia, norbere buruaren jabe
- ✕ Nerabea, nagusia, haurra, heldua, adurra
- ✕ Baretu, arauak, zirikatu, gutxietsi
- ✕ Ohitura, amorrua, sumatu, urduritasuna, ondorioa

Gramatika eta diskurtsoa: iritziak emateko esamoldeak (15')

- Ikasleei entzun duten irratisaioaren transkripzioa emango diegu. Irratsaio horretan, psikologoak behin eta berriz eman du bere iritzia. Binaka jarrita, ikasleek azpimarratu behar dituzte testuan iritzia emateko erabiltzen dituen formak. Eredua emateko helburuz, iritzia emateko forma horietako bat azpimarratuta emango diegu. (10')
- Ondoren, bikote batek azpimarratu dituenak azalduko dituzte. Guztiak arbelean jasoko dituzu zuk eta beste bikoteek azpimarratutakoekin osatuko dugu zerrenda.
- Esaiezu, irekitzeko euren koadernoan iritziak emateko formentzako atal bat eta jasotzeko bertan ikusi berri ditugun forma hauek. (5')

3

Atazaurrea (5')

- Banaka, ikasleek zera egin behar dute: psikologoek zigorreki buruz eman dituzten iritziak gogoan hartuta, idatzi ikaslearen liburuan duten taulan onartzen dituzten bi ideia eta onartzen ez dituzten beste bi.

Ataza: nork bere iritzia eman entzundako edo irakurritako iritzien gainean (30')

- **Ataza:** Ikasleek, hirunaka jarrita, alderatu egingo dituzte eurek ataza honetako 1. atalean emandako iritzia eta psikologoek emandakoak. Hemen euren artean eztabaida sortzea da interesgarriena. (15')
- **Prestaketa:** denen artean taldean hitz egindakoaren sintesia prestatuko dute, liburuko taularen bidez. Ondoren, iritzi horiek aurkezteko formetan pentsatuko dute eta taularen ezkerreko zutabea jasoko dituzte, hitz egitean txuleta moduan erabiltzeko. (5')

Iritziak emateko formak	Iritziak

- **Azalpena:** Eledun batek taldean hitz egindakoren berri emango dio ikastaldeari. Azkenik, denen artean hitz egin dezakete iritzioi buruz, labur-labur. (10')

Feedbacka (20')

- Ikasleak taldeko iritzien berri ematen ari direnean, irakasleak iritzia emateko formetan egiten dituzten akats nagusiak jasoko ditu. Atazaostea amaitutakoan, akats hauek arbelean jasoko ditu.
- Ikasleak hirunaka jarriko ditugu. Transkripzioa hartu, eta arbelean jasotako formak topatu beharko dituzte. Arbelean idatzitakoak eta transkripzioak alderatuko dituzte, akatsak topatzeko asmoz. (10')
- Amaitzeko, hirukote bakoitzak akats baten berri emango du txandaka. Irakasleak une hori baliatuko du egoki irizten dizkion azalpenak egiteko. (10')

Atazaostea (10')

- Entzundakoak entzunda eta adierazitakoak adierazita, esaiezu ikasleei ataza honetako 1. ataleko taularen eskuineko zutabea jarri dezatela nola bideratuko lituzketen filmetako egoerak, ea zerbait aldatuko luketen.
- Une egokia izan daiteke material osagarria baliatzeko.

3. MATERIAL OSAGARRIA

A. GAUR AFALDU GABE

(85')

Helburu orokorra

Istorio bateko pasarteak aurreikustea.

Helburuak

- Arazoaren inguruan protagonista bakoitzak esango duena aurreikustea.
- Testu bat gainetik irakurri, mezua identifikatzeko.

Zertan den

Ikasleek istorio bat irakurriko dute. Istorio honetan hainbat hutsune aurkituko ditu ikasleak: protagonisten adierazpenak ezabatuta daude. Ikasleek testua gainetik irakurri eta aurreikusi egin behar dituzte adierazpen horiek.

PROZEDURA:

1

Atazaurrea (15')

- Ikasleek istorio bat irakurriko dute (*Notak*. Nikolas Txiki. 77. Or), hutsune eta guzti (XIII. eranskina). Hutsune horietan arretarik ez jartzeko esan, beranduago egingo duten ariketa batean erabiltzeko direla. Testuan hainbat haurri buruz hitz egiten dute, eta horietako bakoitzari ezaugarri bat ematen zaio. Liburuan duten grafikoan dagokion ezaugarria idatzi behar dute haur bakoitzaren izenaren ondoan.

Ataza: arazoari buruz protagonista bakoitzak esango duena aurreikustea (20')

- Ikasleek lau marrazki gehiago dituzte liburuan: zuzendaria, aita, Nikolas eta etxea. Testuko hutsuneak lau marrazki horiei dagozkien. Hutsune batean zuzendariak dioena ezabatu dugu, beste batean aitak dioena, beste batean Nikolasek pentsatzen duena eta laugarrenean etxean gertatzen dena.
- Lau taldetan jarriko ditugu ikasleak eta bakoitzari marrazki bat emango diogu. Zera aurreikusi behar dute: pertsona bakoitzak zer esango duen arazoaren aurrean edo, etxearen kasuan, zer gertatuko den etxean. Testuingurua izan dezaten, hutsuneak dituen testua irakurriko dute. Ikasle bakoitzak bere ustea adieraziko die besteei. Horrela, denen artean bakoitzaren usteak eztabaidatuko dituzte. (10')
- Prestaketa: liburuko dagokien laukian zerrendatuko dituzte taldean agertutako ideia nagusiak, denen artean adostutakoak. (5')
 - Zer pentsatuko ote du Nikolasek?
 - Zer esango ote du aitak?
 - Zer esango ote du zuzendariak?
 - Zer gertatuko ote da etxean?
- Azalpena: bozeramaile batek taldearen berri eman behar du.

- Besteek, entzun ahalean, liburuko laukietan jasoko dituzte entzundako ideia nagusiak. Oharrok arretaz jasotzeko eskatu, gero erabili egin beharko baitituzte. (5')

Feedbacka: zehar-estiloa

- Feedbacka bi unetan egingo dugu. Une honetan, irakasleak ohar batzuk jaso behar ditu. Ataza honetako 2. atalean jarraituko dugu feedbackarekin, gramatika eta diskurtsoaren atalean.
- Aurreikuspenak egiterakoan, ia ziur, zehar-estiloa erabiliko dute. Irakasleak gaizki esan dituzten esaldi batzuk jaso behar ditu.

2

Ataza: testu bat gaintetik irakurri, mezua identifikatzeko (5')

- Testu-zati ezberdinak landu dituzten ikasleak osatutako laukoteak antolatuko ditugu. Ikasle bakoitzari testu-zati bat emango diogu, testuko hutsuneren batean egoki txerta dezan.

Feedbacka (5')

- Bakarkako lanaren ondoren, lauak elkarrekin bildu, eta egiaztatu egin behar dute ondo txertatu dituzten testuok.

Atazaostea (10')

- Alde batetik, ataza honetako 1. atalean ikaskideei entzunda jasotako oharra dituzte (aurreikuspenak). Bestetik, orain irakurritako testua. Irakurri duten testuko protagonista hartu eta honek esan duena alderatu egin behar dute ikaskideek aurreikusi dutenarekin. Liburuko taulan zertan asmatu dute eta zertan ez jasoko dute.

Zertan bai	Zertan ez

- Azkenik, horren berri emango diote elkarri.

Gramatika eta diskurtsoa: zehar-estiloa (30')

- Ikasleei esan aurrean duten testuan ESAN hitza bilatzeko, eta jarraian ESAN hitzaren atzean datorren lehen aditza azpimarratzeko. Eta galdetu ea nola amaitzen diren aditz horietako gehienak. (10')
- Ondoren, idatzi arbelean 1. atalaren amaieran jasotako esaldiak. Esan zuzentzeko eredu horien arabera.) (10')
- Azkenik, galdetu: Zertarako erabiltzen da -ELA partikula?
- Ondoren, idatz ditzatela antzeko hainbat esaldi, baina ESAN aditzarekin bakarrik ez, baita beste batzuekin ere. Eman zuk pare bat: USTE-ENTZUN. Esan, gainera, ea bururatzen zaizkien beste pare bat. (10')

4. ERANSKINAK

I. ERANSKINA

(1. bideo-pasartea. Film-zati bat: 00.01.10)

Etxean bakarrik II

Ama	Orain Kevinen bakarkakoa dator. Esan Leslieri
Aita	Orain Kevinek bakarkakoa abestuko du
Leslie	Ederki! Frank, Frank!
Ama	Kevin!
Buz	Epaimahaiko jaun-andreok, barkamena eskatu nahi dizuet denoi, sortu dizuedan nahigabeagatik.
Kevin	Zer?
Buz	Nire portaera heldugabea eta desegokia izan da.
Frank	Heldugabea edo ez, barregarria behintzat bai!
Buz	Barkamena eskatu nahi diot anaiari ere. Kevin, barkaidak.
Ama	O, Buz! Horrela gustatzen zait. Kevin, ez duzu ezer esan behar?
Buz	Moko-luze, jai daukak gaur.
Kevin	Ez nago damututa, Buzek burla egin didalako egin dut, beti ni amorrarazten ibiltzen da eta izorratzea du. Zuek ordea, artaburu hutsak zarete eta dena sinesten diozue. Bost axola Floridara joan ala ez. Gainera, nori bururatzen zaio Gabonetan Floridara joatea.
Ama	Kevin!
Aita	Hemendik ateratzen bazara, ganbaran egingo duzu lo!
Lehengusua	Bai, nirekin.
Kevin	Ez da aurreneko aldia izango.
Frank	Niri ez izorratu gero bidaia, zorrikumea, zure aitari asko kostatu zaio eta.
Kevin	Ez dizut ezer izorratuko, osaba aprobetxategi!
Buz	Alferrik da mutiko honekin.

II. ERANSKINA

(2. bideo-pasartea. Irratsaioa: 00.04.36)

Neba-arrebak

Munduan zehar Xabier Mendigurenekin.

E.- Neba-arreben harremanak, anai-arreben arteko harremanak, hori azpimarratu duzu besteak beste, hor historia berezirik ba al da Xabier?

X.- Bai dirudienez, seguraski ba ikerketa bat baino gehiago eginda gai honen inguruan, baina denok dakigu familia batean banaka... senide banaka batzuk direnean, bada, bakoitzak baduela halako izaera berezi bat, halako jite berezi bat, eta lehen esan bezala, bada, ikerketa batzuk egin dira. Nik hemen aurrean daukadana, Frank Saloway izeneko Massachusetts Institute of Technology horretan egindakoa da; dirudienez 27 bat urtez ibili da ikerketan eta 6.000 pertsonaia ospetsuren biografia aztertu ditu lan hau egiteko, beraz, esan dezakegu material ugari samar erabili duela. Alde horretatik, badirudi ondo dagoela eta berak ondorio batzuk atera dituela, gero ikusiko dugu benetan oso aintzat hartzekoak diren ala ez, zeren hori beste kontu bat da. Ondorioetan behintzat, berak hala dio, lehen seme-alabak, edozein bikoteren lehen seme-alabak badutela halako izaera edo ezaugarri berezi bat, eta hori pixka bat kontserbadore eta autoritario samarrak izateko joera izaten dute

A.- Bai e?

X.- Hori esaten du berak, eta esaten duen horren sendogarritzat Stalin, Churchill, Roosevelt eta holako batzuk aipatzen ditu berak.

A.- Zu lehendabizikoa al zara?

X.- Ni neu ere bai, banaiz.

A.- Zu Jon?

E.- Azkenekoa. Azkenekoaren berri ematen al du?

X.- Bai, bai ematen du.

E.- Geroxeago aipatuko dugu orduan.

A.- Ni tartekoa.

E.- Tartekoa zera zu? Lehendabizikoa beraz, lehendabiziko seme-alaba hori normalean autoritario samarra eta kontserbadorea.

X.- Bai joera hori duela esaten du eta gero arrazoitzen du ezta, beste kontu bat da lehenengoko guztiak horrelakoak diren gero bizitzan, eguneroko bizitzan, derrigor baina halako joera bat ikusten duela berak esaten du. Bigarrenari buruz esaten du, berriz, irekitasun, errebeldia eta, batez ere, kausa historiko erradikaletan tarteko izateko joera nabari zaiela hauei, hau da, hauek iraultzaileagoak izaten direla, aurrekoa kontserbadoreagoa den bezala, eta horren alde Darwin, Copérnico, Benjamin Franklin eta Fidel Castro, esate baterako, aipatzen ditu, joera horrena.

A.- Bestelako esaerak ere badaude, alegia, zaharrenak irekitzen dituela bideak, ezta? Gero gainontzeko guztiak erabiliko dituzten bideak, akaso.

X.- Izan liteke hori, horregatik, ba, hori esaten du. Egia da Saloway honen arrazoia da, lehen seme-alabek segurtatuta dutela, denbora batez behintzat, bere gurasoen afektua, lehengo urte bat edo bestetan; eta bigarrenak, berriz, borrokalariagoak izan beharra dutela nagusia tronotik bota nahi badute, eta hori arrazoitzen bezala eskaintzen du. Hala ere ez daude guztiak ados honekin,

esaten du faktore hori lehena edo bigarrena izatearena bai eragin bat izatea izan dezakeela, baina kontuan hartu behar direla beste hainbat arrazoi ere eta ez dela bakarrik hori, bere gurasoak nolakoak diren, zein ingurutan bizi den eta beste mila gauza daudela, zein heziera hartzen duen zalantzarik gabe. Bueno, esaten du lehenak kontrolatuagok izaten direla, erru sentimendu gehiago izaten dutela, gizarte presioak moldakorragoak izaten direla, eta intelektualki kezkatuagoak ere bai, eta lidergo- -dohain edo izaten dituztela, bere iritziz lehenak. Erdikoak esaten du bigarrena, hirugarrena edo lau baldin badira edo bost baldin badira, erdikoak, oro har, errebeldeagoak eta negoziatzaileagoak izaten direla; nolabait, borroka familia arteko borroka horretan ikasi egin behar izaten dute.

A.- Bere on beharrez.

X.- Bai, negoziatzaile izate hori badirudi bere posizioak dakarren zerbait dela. Humorea batzutan ere garratzagoa izaten dutela, baina justizia zentzua handiagoa ere bai, pixka bat kokagune horietan egoteak bigarren, hirugarren, agian, lau edo bosten artean, pixka bat horrelako gaitasunak edo bertuteak lantzea ematen duela. Esate baterako, hirugarren batek anai arteko harremanetan ona, lehiakorragoa, afektuaren erakusketen zalea eta zelatiagoa izaten dela normalean. Eta txikienari buruz, eta hori zuretzat Jon.

E.- Jonen kasua!

X.- Esaten du bakarrik gozatzen ikasten dutela, besteak baino desinhibituagoak eta alaiagoak izaten direla, badaki pentsatzen, arazoaren muinera iristen, baina gizartean gutxiago inplikatzeko dela esaten du, obsesioa eta fobiarako joerak dituela eta hori guraso batekin baino gehiagorekin hazia delako; pixka bat bere anai-arrebak ere bere guraso bezala hartzen ditu, bera hori esaten du. Zer? Ados zera ala ez zaude?

E.- Gauza batzuekin beharbada bai, baina gauza asko esan dituzu.

X.- Hori beti, beti gertatzen da.

III. ERANSKINA

(3. bideo-pasartea. 1. film-zatia: 00.09.45)

Bezeroa (1)

- Esataria 1 Jerome R. Clifford New Orleans-eko abokatua hilda aurkitu dute Memphis-eko kanpoko aldean. Bere burua hil du, antza. Mafiaren abokatu ospetsuak Barri Labana Moldano, ustezko mafiakidea, defendatu behar zuen datorren hilean Boy Boyed Louisiana-ko senadore desagertuaren kasuan. Senadorea hilda omen dago.
- Esataria 2 Lehen gorpurik gabe zaila bazen Moldano-ri hilketa leporatzea, orain Clifford hilda dagoela, zailagoa. Iturri fidagarrien arabera auzia gero eta nahasiago dago Roy Foltrigg fiskalarentzat.
- Esataria 1 Ez gorpurik, ez frogarik, ez kondenarik.
- Esataria 2 Ez da gogoko dituen lehen orrialdeko argazkirik ere.
- Esataria 1 CNN katean elkarriketarik ez, Kapitolorako bidean oztopoak... Sentitzen dut Roy predikaria...
- Roy Atso hori ez zait sekula gustatu.
- Laguntzailea 1 Iritsi gara, Roy. Aurrena mauka bat ihes-tutuan sartuta saiatu zen, antza. Baina huts egin zion. Mozkor-mozkor egongo zen.
- Laguntzailea 2 Lasaigarri piloa hartuta, eta lau litro whisky.
- Laguntzailea 1 Postrerako bala bat hartzea pentsatu zuen nonbait. 38ko pistola, kanoi motzekoa.
- Laguntzailea 2 Buru-hilketa, argi eta garbi, Roy.
- Roy Arraioa, duela bi egun deitu nion. Esan nion: Romy nahi beste froga dauzkat zu lekuko lege aitortzera deitzeko. Gezurra zen, noski, urduri jarri nahi nuen, hitz egin zezan, besterik ez. Baina hainbeste urduritzea ere. Gorpua non dagoen bazekien, Joe.
- Laguntzailea 1 Tira, jada ez digu esango, ezta? Eta gorpurik gabe, kasurik ez.
- Roy Zer eguraldi Menfis-en?
- Laguntzailea 1 Umela, Roy!

Roy Zer moduz? Pozten naiz zu ikustez. Kaixo! Zer esan didazu? Justizia da nire interes bakarra eta zuek denok ondo baino hobeto dakizue.

...

Langilea Eta zergatik ezin naiz bakarrik joan?

Idazkaria Esan dizut, ez dizute sartzen utziko.

Langilea Orduan sinatu baimena.

Idazkaria Zer nahi duzu, mutiko?

Mutila Jill Billekin hitz egin.

Idazkaria Non daude zure gurasoak?

Mutila Eta non daude zureak?

Idazkaria Zauritua al zara?

Mutila Horrela ematen du?

Idazkaria Hemen zaurituez bakarrik arduratzen gara.

Mutila Ongi. Kamioi baten parean jarri eta itzuliko naiz.

Idazkaria Eta zuek ere isilik!

Legelaria Bai?

Mutila O, Ez!

Abokatua Zer gertatzen zaio leiho demontre honi? Nora zoaz?

Langilea Jateko zerbaiten bila, eta postetxera, bide batez.

Abokatua Ongi.

Mutila Ei! Noiz itzuliko da nagusia?

Abokatua Zer nahi duzu?

Mutila Reggie Love-ekin hitz egin nahi dut.

Abokatua Zertarako, jakin badaiteke?

Mutila Love jaunari eta niri dagokigu hori.

Abokatua Neu naiz Reggie Love.

Mutila Kaka, emakumezko abokatua, mundiala!

Abokatua Ados nago. Zertarako nahi duzu abokatua?

Mutila Ez dut nahi abokatua. Gorroto ditut abokatuak. Izorratu baino ez gaituzte egiten. Ama eta biok abokatua behar dudala esan dut. Baina emakumea, ez dakit, bada.

Abokatua Eta zein emakume abokatuk izorratu zintuzten?

Mutila Ez zen emakumea, gizona zen.

Abokatua Ederki! Zergatik uste duzu abokatua behar duzula.

Mutila Mark Swain naizelako.

Abokatua Eta?

Mutila Hildakoa aurkitu zuena naiz, *sospetxua* naiz. Ez al duzu egunkaria irakurtzen?

Abokatua Ez didazu erantzun oraindik.

Mutila 10 minutu barru Roy predikariarekin hitz egin behar dudalako.

Abokatua Roy Foltrigg predikariarekin?

Mutila Bai. Zergatik esaten diote predikaria?

Abokatua Biblia aipatzea gustatzen zaiolako. Jainkoak berak baino hobeto ezagutzen du eta.

Mutila Auzi asko irabazten ditu?

Abokatua Guztiak.

Mutila Ezin ote bakean utzi? Txitxirio izerditsu batek bere buruari tiro egin diola eta...

Abokatua Gezurra esan diezu polizia?

Mutila Ez.

Abokatua Egunkari honetan dio hilda aurkitu zenuela Jerome Clifford.

Mutila Hala da.

Abokatua Aja! Hildakoak ez dira izerditzen. Ez da hala?

Mutila Nire abokatua bazina eta nik zerbait esan, kontatu egin beharko zenuke?

Abokatua Ez. Zer esan nahi didazu?

Mutila Hara, Clifford morroi hori bere auto puska beltzean iritsi zen eta Ricky eta biok ikustera hurbildu ginen. Autotik irten zen eta pistola ahoan sartu eta tiro egin zuen.

Abokatua Clifford bizirik ikusi zenuen horretaz?

Mutila Bai.

Abokatua Zergatik esan diozu gezurra poliziari?

Mutila Ez dakit. Izutu... izututa nengoen. Anaia koman dago eta amak lana galduko du. Eta FBIkoak atzetik ditut baina ez dakit ezer. Zer egingo zenuen zuk?

Abokatua Tira, arrazoi duzu. Abokatua behar duzu Mark Swain. Hemen badaude abokatu gizonezko batzuk. Bat gomendatzea nahi?

Mutila Zenbat auzi irabazi dituzu?

Abokatua Galdu baino gehiago.

Mutila Zenbat kobratzen duzu?

Abokatua Zenbat daukazu?

Epailea Mark, igo zaitez hona eta eseri hemen nire ondoan.

Laguntzailea Lasai, Mark!

Epailea Altxatu eskuin eskua, Mark. Zin egin egia esango duzula, esan egin behar duzu.

Mutila Zin dagit.

Epailea Ongi. Fin jaunak galdera batzuk egingo dizkizu, galdera errazak. Ulertu duzu?

Mutila Bai, jauna.

Epailea Fin jauna.

Fin Zutitu nahi...

Epailea Fin jauna!

Fin Zer moduz, Mark? Mark, behartuta sartu zinen Clifford-en autora hura hil aurretik?

Mutila Bai, jauna.

Fin Hitz egin zenuen Clifford jaunarekin.

Mutila Bai, jauna.

Fin Entzun ondo: esan al zuen zerbait Barry Muldano-z edo Boy Boyed senadoreaz? Erantzun galderari, Mark.

Mutila Emendakinei heltzea gezurra esatea da?

Epailea Ez, ez horixe!

Mutila Badut 5. emendakinari heltzerik?

Fin Ez, ezin duzu.

Mutila Zergatik ez? Haurrentzat ere balio du, ezta?

Epailea Kasu honetan ez, Mark. Ez zaude Boyed senadorearen hilketan nahastuta. Erantzun egin behar duzu.

Abokatua Jaun hori, Foltrigg jaunak kemen handiz saiatu denez Mark buruhilketan nahasten arreta handiz jokatu behar dut eta bosgarren emendakinari heltzeko aholkatu.

Roy Jolas nahikoa egin dugu. Jaun hori, egia aurkitu nahi dugu guztiok. Gizon bat hil dute eta beste batek bere burua hil du. Eta mutiko honek ez du hitz egin nahi. Zer nolako harrokeria da hau? Hitz egin mutiko, ezpain gezurtiak gorroto ditu Jainkoak, hala dio salmoak.

Epailea Ez, bada, esaerak 12-22, eta auzitegian gaude, ez elizan. Eseri, mesedez.

Roy Clifford-ek esan zizun non zegoen Boyed-en gorpua?

Epailea Foltrigg jauna, eseri.

Roy Bai, jauna.

Epailea Erantzun galderari, Mark.

Mutila Bosgarrenari heltzen diot. Barkatu, baina ezin dut erantzun. Niri edo nire familiari zerbait gertatuko zaigun beldur naizelako.

Epailea Ez daukat aukerarik. Badaezpadako atxilotzean jarraitu beharko da. Barkatu Mark, zu babestearren da.

R. Laguna Jauna, ezin al duzu erantzutera behartu?

Epailea Bista hau amaitu da, jaunok.

Roy Hitzik ere ez diogu atera. Beste zerbait asmatu beharko dugu.

Mutila Ez dut gezurrik esan.

Abokatua Bikain portatu zara.

Roy Zein abokatuk esaten dio haur bati bosgarren emendakinari heltzeko, kartzelari bidali eta gainera ikerketa federala oztopatu. Bizia hondatu nahi diozu mutikoari ala?

Laguntzailea Primeran aritu zara Reggie

...

Mutila Hartu zubi aldera.

Abokatua Zergatik?

Mutila Pentsatzen aritu naiz. Lekukoak babesteko kontuak itxura ona du. Baina Romy mozkor eta drogatuta zegoen. Gorpua berak esandako lekuan ez badago, lortuko dugu babes hori?

Abokatua Ez. Gorpua non dagoen esan aurretik negoziatu beharko dugu eta ea zortea dugun.

Mutila Aurrena gorpua han dagoen ziurtatu behar dugu, ezta?

Abokatua Zer esan nahi duzu?

Mutila New Orleans-era joan behar dugu Boy Boyed-en gorpua Romy-k esan zuen lekuan dagoen ikustera.

Abokatua Zu burutik zaude, ez eta ez, ezta pentsatu ere, eta kito, nora zoaz? Zaude! Kaka zaharra.

Abokatua Itzuli autora, Mark nora demontre zoaz? Mark ikusi egingo zaituzte.

Mutikoa Utzi bakean, auto stop egingo dut.

Abokatua Erotu egin zara, hil egingo zaituzte.

Mutikoa Bai eta joaten ez banaiz, jendea hiltzen jarraituko dute.

Abokatua Mark!

Mutikoa Bakarrik joango naiz beharrezkoa bada.

Abokatua Mark, mesedez, mesedez.

Mutikoa Oroitzen al zara nola esan zenidan, zure amaren etxean, zera, laguntza eskatzeari buruz ...

Abokatua Bai.

Mutikoa Laguntza eskatzen dizut ba, mesedez. E!, nora zoaz?

Abokatua Mapa baten bila New Orleans-era-joateko, nora bestela?

IV. ERANSKINA

(6. bideo-pasartea. Filmean benetan gertatu dena: 00.20.28)

Bezeroa

Irratia Arratsaldeko ordu biak Menfis-en, Jorks Charks zuekin, wb2 irratia katean, gaur ere eguraldi beroa dugu lagunok, eta eguerdia alaitzeko zer hobeagorik musika apur bat baino.

Ama Ricky? Seme?

Ricky Zer?

Ama Etorri hona, berandu iritsiko naiz, ilundu aurretik etxera, aditu? Zaindu anaia, aditu didazu, Mark?

Ricky Badakit neure burua zaintzen.

Mark Ez dakizu, nire kontu ama!

Ricky Zergatik zaitu behar nauzu zuk beti?

Mark Zaharragoa naizelako, lerdoa.

 [Bezeroa]

Ricky Lerdoa esan dit berriro.

Ama Ea, isildu biok, eta ez irakurri beldurrezko komikirik, entzun?

Ricky Bai, bai, bale.

Ama Gero ezin du lorik egin. Kaka autobusa galduko dut, gaur ere berandu, soldatatik kenduko didate. Makarroiak eta gazta utzi dizuet, ongi?

Mark Ongi. Bazkaria hartu duzu?

Ama Eskerrik asko, maitea.

Mark Giltzak?

Ama Bai.

Mark Autobuserako txanponak?

Ama Oh, Jesus!, mila esker, seme, burua ere ahaztuko nuke, gorputzari erantsita ez banu. Ez joan basora, aditu?

Mark Ongi, ama.

Ama Entzun didazu, Mark? Agur, maitea.

Mark Agur.

Ricky Tira, Mark, eman zigarro bat.

Mark Ezta pentsatu ere!

Ricky Itxaron, Mark!

Mark Harrapatu eta emango dizut bat.

Ricky Arinegi zoaz.

Mark Oiloa! Harrapatu!

Ricky Itxaron, Mark!

Mark Arin, bestela zigarrorik gabe.

Ricky Basora ez joateko esan digu.

Mark Orduan, zoaz etxera, neuk erreko ditut biak, Ea! Harrapatu, ba, korri!

Ricky Itxaron, Mark!

Mark A zer kaka-umea!

Ricky Mantsoago!

Mark Etorri arinago!

Ricky Ezin dut, zu handiagoa zara.

Mark Mugi, Ricky, harrapatu!

Ricky Tira, emaidazu bat.

Mark Ezta pentsatu ere!

Ricky Amari esango diot.

Mark Kontakatilu zikina, badakizu ezta?

Ricky Bai, norbaiti esaten badiot, egurtu egingo nauzu.

Mark Bai, eta egunean bat baino gehiago erretzen baduzu?

Ricky Bai, egurtu egingo nauzu, badakit.

Mark Hori da!

Ricky Zuk zenbat erretzen dituzu?

Mark Bat bakarrik, azkarra naiz.

Ricky Bat erreta hil egingo naiz?

Mark Oraingoz ez, baina gehiago erre eta kaka nahaste itzelean sartuko zara.

Ricky Amak zenbat erretzen ditu?

Mark Berrogei.

Ricky Eta aitak?

Mark Ehun egunean.

Ricky Laster hilko da orduan.

Mark Nahiago nuke! Eseri hor. Ez saiatu kea irensten, oraindik ez zaude prest, itolarriaz botaka hasiko zara eta. Zupatu eta bota kea. Esan dizut, ba, ez irensteko

Ricky Oso erraza da.

Mark Bai botaka hasteko zaude eta.

Ricky Ez da egia.

Ricky Nora doa?

Mark Xiiiiiii.

Ricky Zertan ari da?

Mark Xiiiiiii.

Clifford Kaka, kaka zaharra, pikutara dena. Putza, hau alukeria hau. Infernuko madarikazioa! Puta-seme zerria!

Mark Ene, tipo horrek bere burua hil nahi du.

Ricky Nola dakizu?

Mark Telebistan ikusi nuen behin.

Ricky Zergatik hil nahiko du bere burua?

Mark Nola nahi duzu jakitea, lerroa?

Ricky Goazen hemendik lehenbailehen.

Mark Ez, gelditu hemen, mugitzen bazara, egurtu egingo zaitut.

Ricky Zer egin behar duzu? Mark, Mark, Mark. Orain goazen Mark.

Mark Ez, ondo dagoela ikusi arte.

Ricky Hilda dago?

Mark Ez dakit.

Clifford Kaka zaharra! Ezer ez dabil behar bezala, ezer ez.

Mark Burutik eginda dago erabat.

Clifford Arraioa, arraioa!

Ricky Goazen, Mark, mesedez, goazen hemendik.

Mark Ezin dugu, bere burua hiltzen badu eta guk zerbait jakin, arazoak izango ditugu.

Ricky Ez diogu inori esango, utzi nahi duena egiten.

Mark Ez, nik esandakoan alde egingo dugu.

Ricky Ez joan, Mark.

Mark Lerdoa.

Ricky Mark! Gelditu!

Clifford Zerria, alu zikina, sartu barrura kakatsu hori eta eseri. Geldi hor, geldi eta ez ukitu ate puta hori. Barkatu txiki, ausartarena egin beharra zeneukan, ezta? Zure mutur zikina sartu beharra, ezta? Orain elkarrekin hilko gara, beste mundura joango gara biok elkarrekin, lo gozoa egitera. Pistola nahi?

Mark Ez, jauna!

Clifford Horri begira zeunden.

Mark Ez nengoen begira.

Clifford Gezurrik ez niri! Burutik nago, gezurrik esaten badidazu, danba

Mark Ez nazazu hil, jauna,

Clifford Ah, ez?

Mark Ama eta anaia txikia zaindu behar ditut.

Clifford Aukera emango dizut, buruan tiro egin eta oraintxe amaitu edo gasak ito arte egon. Zeuk erabaki, ja, ja, ja ... Nola duzu izena?

Mark Mark, Mark Swaid.

Clifford Renord Chilfford abokatua, baina biok nekatuxeak gaudenez, deituidazu Romy. Xiiiiiii, entzun txori kanta, txori tentel horiek entzutearren etorri naiz New Orleans-eraino Hemen hasi nintzen eta, baso honetan jolastu ohi nintzen eta hementxe hilko naiz orain.

Mark Zergatik hil nahi duzu?

Clifford Neure burua hil ezean , berak hilko nauelako.

Mark Nork?

Clifford Labanak, Barri Labana Muldano-k.

Mark Eta zergatik hil nahi zaitu Labana-k?

Clifford Zergatik? Gorpua non dagoen badakidalako.

Mark Noren gorpua?

Clifford Nire bezeroak Boy Boyed senadorea hil zuen eta gorpua ezkutatu, eta orain, ni hil nahian dabil. Jakin nahi al duzu non dagoen gorpua? Zerean lurperatu zuen, eta hantxe jarraitzen du, aizu, je, je, je FBIkoek New Orleans erdia miatu dute eta ez dute aurkitu, bai zera! Bai, Mark, hori duk eta, aurrera, Mark, egin tiro sakatu, bai, sakatu, sakatu katu alua! Sakatu! Sakatu katua! Sakatzeko!. Pistola polita, e? Ja, ja, ja... tira, ba ote dabil? Oraintxe ikusiko dugu.

Mark Aiiiii.

Clifford Badabil, jaaaaa.

Mark *Kuterrrrrr.*

Clifford Badabil, itzuli hona, itzuli hona mutiko.

Mark Ricky, Ricky, altxa Ricky, mugi!

Clifford Sasikume zerria, Mark, non zaude mukizu malapartatua. E, e, Mark, itzuli hona mutiko, Barri Labana-k kontatu dizudala jakiten badu, hil egingo zaitu zeu ere, entzun didazu mutiko. Mark non zaude? Mark!

Ricky Ez, ez, ez, ez.

V. ERANSKINA

(7. bideo-pasartea. Irratsaioa: 00.31.46)

Zergatik jaiotzen da haur gutxi Euskal Herrian? (1)

- E.- Zahartzen ari gara, zeharo zahartzen. Europako herrialde zaharrena bilakatzen ari gara. Datu hau ez da berria, baina bai geroz eta kezagarriagoa. Europako jaiotze-tasarik baxuena dugu, eta horri aurre egiteko, plan berria jarriko du martxan Eusko Jaurlaritzak apiriletik aurrera.
- I.- Plan honek, nik uste, duen bertuterik handiena zera dela, ez dela... uztartzen ditu, alde batetik, dirua ematen da, eta beste alde batetik, zerbitzuak garatzen dira; zeren eta askotan erraza baita dirua eman umea jaiotzean eta agur. Baina neurri ekonomikoak bakarrik ez dute laguntzen, ez dute laguntzen. Orduan plan honek uztartzen ditu bi gauzak, alde batetik, dirua emango da, eta, beste alde batetik, haurtzaindegia eta zerbitzuak garatuko dira. Eta dirua emate horretan, gainera, nahiko diru kantitate potoloak emango dira
- E.- Angeles Iztuetak, Gizarte Gaietarako sailburuordeak, azaldu duen bezala, plan berria ez da diru-laguntzaren alorrera mugatuko, eszedentziak hartzeko aukera gehiago emango zaie gurasoei, lan-orduak murrizteko aukera ere bai, herri txikietako biztanleek, alegia, lau mila biztanletik beherako herritarrek, haurtzaindegi bereziak izango dituzte, familia haurtzaindegia, alegia, herriko etxe jakin batean egongo dira haurrak eta familia horrek diru-laguntza jasoko du lan hori betetzen duen bitartean. Bueno, ba, esan bezala, apirilean onartuko da plana eta orain enpresari, sindikatu eta bikote gazteekin hitz egin beharko dute guztien onespena izateko. Ba haxe da plan berria.

VI. ERANSKINA

(8. bideo-pasartea. Irratsaioa: 00.33.26)

Zergatik jaiotzen da haur gutxi Euskal Herrian? (2) (laburtua)

K.- Hemen, gehien-gehien karraxi hori gustatu zaie. Agustin Unzurrunzaga, Iker Nabaskues eta Txato Agirre, arratsaldeon hiruroi.

E.- Arratsaldeon!

K.- Ezaguna egin al zaizu karraxi hori, Txato?

E.- Ia ahaztuta neukan, baina...bai, bai, bai... oraindik ere ezaguna egin zait, neurri batean.

K.- Barruraino sartzen da, e?

E.- Baina ez naiz harritzen horrelako asko entzunez gero, ume asko ez edukitzea.

B.- Niri ezta, ikaragarria zen.

K.- Bueno guztioi zer iruditu zaizue hemen esan dena, aspaldi egin beharreko zerbait zela, alegia, bikoteei Laguntzaren bat eskaintzeko garaia bazela?

E.- Bueno nik uste intentzioa oso ona dela. E... seguru asko kezka aspalditik ere egon badagoela gai honi buruz, zeren eta arazoa ez da gaurkoa, arazoa joan deneko hamar, hamabi edo hamabost urte honetan badator arazo hori, edo gertatzen ari da. Nolanahi ere, nik uste... ez dagoela oraindik argi eta garbi zein diren kausarik nagusienak egoera horretara iristeko. Dudarik gabe, seguru asko, kausak bilatzen hasten baldin bagara, alde batetik, egon liteke lanaren arazoa edo lan iraunkorrarena edo egoki baten arazoa, etxebizitzarena; nolabait esateko, bitarteko ekonomikoena...

K.- Dirua

E.- ...diruarena, ezta? Eta dirua, azkenean, ba... ehuneko laurogeita hemeretziarentzako lanetik dator gaurko gizartean. Beste diru-iturririk behintzat oraindik ez dugu asmatu gehiengoarentzat, ezta? Eta...baina nik uste dut badagoela baita ere, horretaz hitz egingo dugu baina, beste arazo bat seguru asko dirua ez dena eta neretzako garrantzi eta inportantzia handia duena, eta da ohitura aldaketa, kultura, bizimodua, bizimodua ulertzeko modua eta abar; nik uste hor ere aldakuntza handia eman dela eta, seguru asko, hor ere badaude, zenbait xehetasun baino gehiago, zenbait kausa hori esplikatzeko lagun dezaketenak.

A.- Hor e... Jaurlaritzak erabiltzen duen inkesta baten azaltzen die bi motibo gehien bat, ez?Bata diruarena eta bestea denbora, denbora faltarena. Ni, hala eta guztiz be, bat nator Joxe Marik esan duenarekin: neretako behintzat, ohitura, kultura edo ez dakit non kokatu gai potolo hori, baina hor, nik uste dot, aldaketa handiak egin direla azkenengo, ba, nik ez dakit, berrogei berrogeita hamar urte honetan.

E.- Eta gero badago beste arazo bat, baita ere guztiz inportantea. Arazoa nik uste lehenagotik datorrela: jendea beranduago ezkontzen da, etxetik beranduago ateratzen da, eta hor datoak bai daude, datuak dauzkagu ugari, ezta? Lehenago hogeita bost, hogeita sei urterekin edo zazpirekin ezkontzen zen, neskak hogeita lau, hogeita bostekin, gizonezkoa hogeita sei, hogeita zazpirekin. Orain hori atzeratu egin da: emakumezkoak hogeita hamarrekin eta gizonezkoak hogeita hamaika, hogeita hamabi, hogeita hamahirurekin, ezta? Atzeratu egin da. Horrek esan nahi du ia familia elkarrekin bizitzen hasteko urteak atzeratu egin direla. Bestalde, elkarrekin bizitzen hasi edo ezkondu eta hurrengo urtean ez da normalean haurrik, bueno izaten dira, baina ez behintzat gehienak, ezta?

Beste urte pare bat edo hiru bat irauten du. Orduan, badago fenomeno bat guztiz aurreragotik datorrena, eta nik esango nuke, nolabait, bizimodu horrek berak ere ez duela leku gehiegirik uzten gero haur asko izateko,e?

VII. ERANSKINA

Neba-arrebarik gabeko haurrak (1)

Azken hamar-hogei urteotan **pil-pilean** dagoen gaia da: ume gutxi jaiotzen ari omen da mendebaldean eta, ondorioz, zahar-jendez betetzen ari omen zaigu inguru guztia. Seme-alabez **jositako** familia zuri-beltzeko telebistaren garaiarekin lotzen dugu. Datuek hala diote, garai horrekin alderatuta, lehendabiziko **hankagorriak** zaharxeago *harrapatzen* ditu gurasoak, eta seme-alaba bakarreko sendiak ugariagoak dira orduan baino. Nolakoak dira seme-alaba bakar horiek? Horixe izango dugu hizpide hurrengo orriotan.

Erreportaia hau gertakari batekin hasi nahi dut. Nire lehen ilobak, artean iloba bakarraren urtebetetzea zen. Oparia ematera joan nintzaion. Opariz beteta zuen etxea: gurasoen opariak, aitona-amonenak, osaba-izekoenak, lehengusuenak, auzoenak, gurasoen lankideenak. Norenak ez? Bi eratako opariak zeuden: arropa eta jostailuak. Eta jostailu horiek sarritan izan ditu *olgetakide*. Baina egun hartan, bere urtebetetzean, neri begiratu eta hauxe galdetu zidan: “Osaba, nirekin jolastu nahi duzu?”. Opariz **mukuru** zeukan gela. Oparietako bat, opariak jasotzeko kutxa bat zen. Baina orduantxe, jolaskidea falta, beheko solairuko **adin bertsuko** laguna falta!

Hala dio Mónica González psikologoak osasun gaiak **jorratzen** dituen hilabetekari batean: “Behar-beharrezkoa da anai-arrebarik gabeko haurrek adin bertsuko beste haur batzuekin harremanak **usu** izatea, sor litezkeen arazotxoei aurre egitea sustatuz”. Esate baterako, umeren batek zerbait kendu badio, irakatsi egin behar zaio edo... kendu dioten hori bere kasa berreskuratzen edo “bere” gauzak ere besteei uzten. Horixe egiten zuen egun 33 urte dituen Jokin Nazabal euskara irakasleak, inguruko umeekin jolastu: “Eskolan lagunekin jolasten nian, eta gero auzoan, baina etxean ez, kanpoan, kalean, inguruko lagunekin. Eta asteburuan lehengusuekin. Igandero-igandero baserrira joaten ginen, haiek bost eta ni bat gehiago. Bakarrik ia sekula ez, akordatzen nauk, Lezon, kamino-erdian zinta jarri, kurban, eta tenisean nola ibiltzen ginen”.

Jokin Nazabalek ez du inoiz anai-arrebarik izateko **premiarik** nabaritu, baina... Beti bada bainaren bat: “Gertatzen duk gurasoak zahartu eta medikutara joan behar badute, beti hi haizela denetarako, baina beno... Beste batzuek lana **banatu** egiten diate anai-arreben artean”. 18 urteko Usubi Sanz hernaniarrak ez dio alde on handirik ikusten bakar izate horri: “Etxean beti bakarrik, gurasoen aurrean beti bakarrik defenditu behar duzu zeure burua. Beti nahi izan dut beste norbait egotea etxean. Osaba-izeba gazteak etxetik gertu dauzkat, eta ez naiz hain bakarrik sentitu, baina ez da gauza bera”. **Nerabezaroko** kontutxo batzu ere aipatu dizkigu Usubik: “Gauetan eta ateratzeko, ahizpak dituzten nere lagunekin konparatuta, egia da nere lagunak baino goizago etorri behar nuela etxera, baina aspaldiko kontuak dira. Orain ez didate mugarik jartzen. Eta ikasteko orduan ere ez dira hor beti gainean egon, nahiko libre utzi didate, nota onak atera ditut. Ez dut alaba bakarra izateagatik presiorik nabaritu”.

Ume berekoiak?

“Bere” gauzak besteei uzten. Horixe da haur *bakartu* hauei ezartzen zaien ezaugarrietako bat, beretzat nahi dituztela gauza guztiak, ez dakitela duten hori lagunekin banatzen. Baina guztiok gara, neurri batean bederen, geurekoi. Kontua da hizpide ditugun haur hauek ohituta daudela, familiaren barruan ohituta, bere, eta ez beste inoren, gauzak bereago egiten. Baina **azturak** ere aldatu egiten dira, **aldatuaren poderioz**: “ikasten dute bai konpartitzen! Txintxoak direlako” esan digu Manuela Bereziartuak.

“Kontsultan oso ondo portatzen dira. Beti ekartzen dute jostailu txikiren bat... Ikastolarako ume txintxoegiak dira, ez dakite besteei jostailuak kentzen, ez dute etxean ikasi eta. Bere burua defenditzen ez dakite. Nik aurten izan ditut bi, ikastolara joan nahi ez zutenak: “burla egiten didate...” esaten zidaten. Dena den, orain ikastoletan psikologia aldetik eta gauza horiek kontuan izaten dituzte. Lehen ezberdin zen” adierazi digu Manuela Bereziartua pediatriak. 1968an hasi zen lanean Manuela eta haur asko ikusi ditu, eta guraso, eta gero eta ugariago diren ume bakar hauei buruz **badu zer esana**: “Lasai esaten dute gurasoek, bakarra izan nahi dutela, biek egiten dutela lan, nahiago dutela bakarra ondo atenditu gehiago izatea baino. Eta gaur egun bentaja da gurasoen maitasun guztia ume bakarrarentzat izatea”.

Txintxo izate hori ez du oso argi J. Nazabalek: “Hori amari galdetu beharko diok. Orain ezkondata, aita izan berri... Zintzoa naizela esango dik, baina orain hamar urte... parrandak eta... ez zekiat ba...”. “Bakarra, etxetik ateratzerako telefonotik hoska: “ama, hemen nago!”. Bakarra! Txikitan dependentzia handia izaten dutenez...” egin digu arrapostu M. Bereziartuak.

Jostailu bereziak

Berehala konturatzen omen da Manuela haurrak anai-arrebarik duen ala ez: “Zortzi urteko haur bat etortzen zaizu kontsultara amarekin eta berehala konturatzen zara bakarra dela. **Etzaten** da kamillan eta beti dabil amaren eskuaren bila, begien bila... eta zortzi urteko ume bat, beste bi edo hiru atzetik baldin baditu, ez da horrelakoa: lasai jartzen da, amari eskua eman gabe, neri begira, beste edozeini begira... Bakarra denean: “bakarra duzu hau?” galdetu eta esaten dizute, “Bai, zergatik? Ba ez dago mimatuta e? Ez dago. Beste denak bezala”. Beno, esaten duzu, zerbaiten **antzematen** zaio, ba! Ez dute nahi izaten gurasoek hori esatea”. Ez du uste hori Lezoko Jokin Nazabal euskara irakasleak: “Ni ez nauk horregatik ezberdin sentitu sekula. Besteen **antzekoa** sentitu nauk”. Berdintsu dio Usubik ere: “Ez dut uste besteek baino libertade gehiago izan dudarik. Gauza asko izan ditut, opariak eta, baina nik uste hori amaren izaeragatik dela, ez bakarra izan naizelako, amari asko gustatzen zaiolako besteei ere opariak egitea”.

Manuela Bereziartuak esan digunez, haur bakarrak opari bereziak izaten ditu: “Seme edo alaba bakar horrek ez ditu normalean min hartzeko moduko jostailuak izaten. Gurasoak ez dira ausartzen horrelako jostailuak erosten ume horiei: patinak, txirringak eta... kalera ateratzeko jostailu horiek. Edo berandu erosten dizkiete, beldurragatik”. Eta ez omen da gauza bera seme-alabarik zaharrena izan edo bakarra izan: “Sei urtetan jartzen dut muga. Bigarrena edukitzeko sei urte itxarotea arraroa da. Zaharren horrek hasieran ez du nahi anai-arrebarik, baina gero berehala hasten dira agintzen eta”.

Beste zerbait ere aipatu zigun Manuela Bereziartuak. Eztabaidarako gai polita izan liteke. Bere aburuz, ez omen da gauza bera seme bakarra izan edo alaba bakarra izan: “Ez. Ez. Hor genetika dago tartean, eta desberdina da oso. (barre txikiak). **Heltzeko** orduan: 12 urteko neskatila bat *señorita* bat da. Mutila, 12 urterekin zer da? Mutil-koxkor bat. **Askozaz lehenago** espabilatzen dira neskak”.

VIII. ERANSKINA

(9. bideo-pasartea. Irratsaioa: 00.37.05)

Zigorra (1)

J.- ...Ministeritzak egin du inkesta, eta helburua zera da: seme-alabekin zigorrik erabiltzen den ala ez edo erabiltzen dugun ala ez, ikertu nahi izan da.

M.-Bai, halaxe da. Eta, antza denez, erdiak zigor fisiko arinen alde agertu dira inkestan horretan.

J.- Zigor fisiko arinak diogunean, zertaz ari gara?

M.-Zaplastako bat, belarrondoko bat edo ipurdiko bat ematearen alde nolabait, ba 48ak... %48a behintzat horren alde agertu da; %52ak dio garrasi egiten duela haserretzen denean eta hori ere, behar bada, mehatxu gisa-edo har liteke, ezta?

J.- Haserre dagoenean, haurrek kasu egiten ez diotelako edo, garrasika hasten dela.

M.-Hori da.

J.- Erdia baino gehiago e, garrasika?

M.-Halaxe da. Eta %30k dio haurrak euren gelan sartuz, ba, bueno, tira, alegia, zigortu daitezkeela. Zerbait, akatsen bat edo okerren bat egiten dutenean, euren gelan sartu eta hor zigortu, ez?

J.- Hor bada iragarki edo anuntzio bat gustu askora joaten dena mutikoa bere gelara, han gelan gauzak badituelako eta gustuko gauzak. Emakumeak dira gehien bat, ezta? Gainera, jarrera hori dutenak.

M.-Bai bueno, itxura denez emakumeak egiten dituzte ordu gehienak ere seme-alabekin eta, jakina, ba, horren ondorioz, eurak dira eskua luzeena dutenak ere neurri batean behintzat.

J.- Bere momentuan emandako zaplazteko baten alde, batez ere, emakumezkoak agertzen dira.

J.- Eta jende askok uste du, gainera, haurrak ez jotzeko sortu den modak... modak kalte handia egiten diela, ze neska mutiko lotsagabeak eta gaizki hezitakoak sortzen omen ditu moda honek. Hori ehuneko ia 20ak pentsatzen du.

M.-Halaxe da. Nolanahi ere ikerketa-lanak badu alde baikorrik ere. 1990 eta 1995. urtea bitartean, bitarte horretan...

J.- Bost urte horietan.

M.-Bai, jakina, egin diren inkestetan ba, nonbait agerian gelditu da hurrekiko tratuan talde erasokorren kopurua edo, agresiboen kopurua jaitsi egin dela zerbait, eta hori, zalantzarik gabe, ba, inkesta honetan da daturik, ba... ez dakit, baikorrena esango nuke.

J.- Kontua da behintzat inkesta honen arabera, gure hurrei zaplastako edo ipurdiko bat ematea normal samarra iruditzen zaigula, hori da emaitzetako bat edo konklusioetako bat eta garrasiak eta gela barruan neska mutikoak zigortzea atera gabe, hori ere normalizat jotzen dugula.

M.-Halaxe da.

IX. ERANSKINA

(10. bideo-pasartea. Film-pasarteak: 00.39.48)

Bihurrikeriak

Ama Orain Kevinen bakarkakoa dator. Esan Leslieri.

Aita Orain Kevinek bakarkakoa abestuko du.

Leslie Ederki! Frank, Frank!

Ama Kevin!

Buz Epaimahaiko jaun-andreok, barkamena eskatu nahi dizuet denoi, sortu dizuedan nahigabeagatik.

Kevin Zer?

Buz Nire portaera heldugabea eta desegokia izan da.

Frank Heldugabea edo ez, barregarria behintzat bai!

Buz Barkamena eskatu nahi diot anaiari ere. Kevin, barkaidak.

Ama O, Buz! Horrela gustatzen zait. Kevin, ez duzu ezer esan behar?

Buz Moko-luze, jai daukak gaur.

Kevin Ez nago damututa, Buzek burla egin didalako egin dut, beti ni amorrarazten ibiltzen da eta izorratzea du. Zuek orde, artaburu hutsak zarete eta dena sinesten diozue. Bost axola Floridara joan ala ez. Gainera, nori bururatzen zaio Gabonetan Floridara joatea.

Ama Kevin!

Aita Hemendik ateratzen bazara, ganbaran egingo duzu lo!

Lehengusua Bai, nirekin.

Kevin Ez da aurreneko aldia izango.

Frank Niri ez izorratu gero bidaia, zorrikumea, zure aitari asko kostatu zaio eta.

Kevin Ez dizut ezer izorratuko, osaba aprobetxategi!

Buz Alferrik da mutiko honekin.

Neska Hiru pezeta hiru bider da, badakizue ezta?, eseri hor.

Mutikoa 1 Ikusten duzu ezer? Dena gezurra.

Mutikoa 2 Ba anaiak esan zidan dena agerian zuela kulerorik gabe.

Mutikoa 1 Nik baino begi zorrotzagoa dauka orduan. Zer? Eta aste-sari osoa fik. Zer egin orain?

Mutikoa 2 Ba, ez dakit.

Irratia Arratsaldeko ordu biak Menfis-en, Jorks Charks zuekin, wb2 irratia katean, gaur ere eguraldi beroa dugu lagunok, eta eguerdia alaitzeko zer hobeagorik musika apur bat baino.

Ama Ricky? Seme?

Ricky Zer?

Ama Etorri hona, berandu iritsiko naiz, ilundu aurretik etxera, aditu? Zaindu anaia, aditu didazu, Mark?

Ricky Badakit neure burua zaintzen.

Mark Ez dakizu. Nire kontu ama!

Ricky Zergatik zaitu behar nauzu zuk beti?

Mark Zaharragoa naizelako, lerdoa!

 [Bezerao]

Ricky Lerdoa esan dit berriro.

Ama Ea, isildu biok, eta ez irakurri beldurrezko komikirik, entzun?

Ricky Bai, bai, bale.

Ama Gero ezin du lorik egin, kaka autobusa galduko dut, gaur ere berandu, soldatetik kenduko didate. Makarroiak eta gazta utzi dizuet, ongi?

Mark Ongi. Bazkaria hartu duzu?

Ama Eskerrik asko maitea.

Mark Giltzak?

Ama Bai.

Mark Autobuserako txanponak?

Ama O, Jesus!, mila esker, seme, burua ere ahaztuko nuke gorputzari erantsita ez banu. Ez joan basora, aditu?

Mark Ongi ama.

Ama Entzun didazu, Mark? Agur maitea.

Mark	Agur.
Ricky	Tira Mark eman zigarro bat.
Mark	Ez da pentsatu ere.
Ricky	Itxaron, Mark.
Mark	Harrapatu eta emango dizut bat.
Ricky	Arinegi zoaz.
Mark	Oiloa, harrapatu.
Ricky	Itxaron, Mark.
Mark	Arin, bestela zigarrorik gabe.
Ricky	Basora ez joateko esan digu.
Mark	Orduan zoaz etxera, neuk erreko ditut biak, Ea! Harrapatu ba, korri.
Ricky	Itxaron, Mark.
Mark	A zer kaka-umea!
Ricky	Mantsoago.
Mark	Etorri arinago.
Ricky	Ezin dut, zu handiagoa zara.
Mark	Mugi, Ricky, harrapatu.
Ricky	Tira, emaidazu bat.
Mark	Ezta pentsatu ere!
Ricky	Amari esango diot.

X. ERANSKINA

(11. bideo-pasartea. Film-pasartea: 00.47.50)

Zigorak

- Kevin Tontolapiko hutsak dira denak.
- Emak Kaixo, Kevin, azkeneko bidaian ere berdin-berdin ibili ginen, honelaxe hasi ziren istiluak.
- Kevin Bai, nik ordaindu nituen denenak.
- Emak Kevin, ez hasi kontu horrekin, ez zen horrelakorik gertatu orduan , eta ez da oraingoan ere, Buz-ek barkamena eskatu dizu.
- Kevin Bai, eta moko-luzea deitu dit gero, ez du benetan esan, nola esango zuen ba?
- Emak Ongi, uste dut hau guztia hausnartzeko denbora behar duzula. Buz-i eta gainontzekoei barkamena eskatzeko prest zaudenean, jaitsi behera.
- Kevin Ez diot Buz-eri barkamena eskatuko. Lehenago txakurrari eskatuko nioke.
- Emak Orduan hemen eman beharko duzu gaua.
- Kevin Nahiago! Gainera, ez dut behera jaitsi nahi, ezin naiz inortaz ere fido eta badakizu zer? Neure dirua banauka, beste nonbaitera joango nintzateke bakarrik, zuetariko inor gabe, eta primeran pasatuko nuke.
- Emak Iaz bete egin zen zure desioa eta, agian, aurten ere bai.
- Kevin Hala espero dut.

XI. ERANSKINA

(12. bideo-pasartea. Irratsaioa: 00.50.28)

Zigorra (2) (laburtua)

M.-Ba, psikologo batengana jo nahi izan dugu zenbateraino den hau egia eta zergatik ematen zaien hain errez belarrondoko bat edo ipurdiko bat haurrei. Juanjo Otaño, arratsalde on!

X.- Arratsalde on!

M.-Zer moduz zaude, Juanjo?

X.- Ondo, eta zu?

M.-Oso ondo, primeran. Zure ustez, Juanjo, Euskal Herrian ere jarrera bera dugu seme-alabekiko? Alegia, belarrondokoak eta ipurdikoak errez ematen ditugu?

X.- Hombre, nik ez daukat datu soziologikorik, baina pentsatzen dut antzerako samar ibiliko garela. Azkenean, nik uste dut, enkuesta horrek adierazten duela ohiturak eta jarrerak ez ditugula aldatu eta, azken batez, igual planteatzen ditugula gauzak gure boterean oinarrituz: hau da, "hau egiten duzu nik esaten dudalako", edo horrelako zerbait. Pixka bat gu haurtzaroan bizi izandako jarrerak igual errepikatzen ditugu. Orduan sumatzen dut antzerako zerbait gerta daitekeela Euskal Herrian ere.

J.- Eta zergatik uste duzu, Juanjo, jotzen ditugula, edo jotzen den kasuan behintzat, zergatik jotzen dira seme-alabak, zergatik jipoitzen dira? Arrazoietara makurtzen ez direlako, edota gu geu momentu txar batean gaudelako...?

X.- Hombre, niri ere galdera sorta pilo bat sortzen dit enkuesta horrek. Eta zergatik? Bueno, nik uste dut gehiago izaten dela... gehienetan izaten dela gu, jada, nazkatuta gaudenean eta plast! soltatzen dugu, baina, nolabait, gure amorrua adierazteko. Orduan askotan gu jarraitzen dugu izaten pixka bat, hori, egoeraren —nik esango nuke— protagonistak. Eta ez dugu pentsatzen momentu horretan haurrak zer behar duen. Hau da, gure urduritasunaren eraginez, plast! zaplazteko bat ematen dugu edo horrelako zerbait. Baina nik ez dut uste hori efikaza izango denik, eta azken batez, ikusten dugu haurrak jarraitzen dutela egiten lehen egin dutena, eta agian, igual, momentu batetan haiek sentitzen dute irabazi dutela, nolabait, borroka edo pixka bat pulstu hori gurasoei edo nagusiekin.

M.-Eskua luzatzeko gogoia sentitzen dugun momentu horretan, ba, ez dakit, gu benetan haserre gaudelako, zer pentsatu beharko genuke, ez dakit, ba, umeak zaplazteko bat eraman ez dezan?

J.- Pentsatzeko denborarik ez da izaten, Mari Karmen.

X.- Denbora ez da izaten. Horregatik, nik uste dut problema dela pixka bat luzeagoa. Ba nik uste dut momentu batetan ezin dugula konpondu prozesu luze baten ondorioa izaten dena. Neretzat benetan penagarria da artikulu horretan agertzen den zuek aipatutako azkenengo datua: hori esatea, pixka bat, ez jotzeko moda horrek sortarazten dituela ume konsentiduak, maledukatuak eta horrela...

J.- Lotsagabeak eta gaizki hezitakoak.

X.- Eta esaten duzu, kontuz! zer da hezitzea? Eta hezitzea, azkenean, nire ikuspuntutik behintzat da ume autonomo bat eta pertsona autonomoak bultzatzea eta norberak bere buruaren jabe izatea eta horrelakorik. Eta hori ez da lortzen momentu batean, da prozesu baten ondorioa. Klaro, horrek eskatzen die gurasoei, noski, koherentzia bat.

M.-Eta Juanjo, komunikazio gehiago.

X.- Dudarik ez, dudarik ez. Eske beti oinarrian hori planteatzen dugu: hitz egin behar dugu, galdu behar dugu denbora umeekin, eta horregatik... Bueno, eske heziketa munduan, nik uste dut haurra dela ardatza, eta haurraren inguruan mugitu behar garela. Teoriz behintzat, gu, nagusiok gara helduak, jada eginda, eta haurra dago oraindik egin gabe, eta guk lagundu behar diogu egiten. Batzutan alderantziz ematen da. Batzuetan igual guk adierazten dugu, igual, heldugabetasun gehiago. Bueno, batzutan edo igual ez ditugu kontrolatzen gure emozioak.

J.- Hor aipatu duzu zigor-klaseak daudela eta azkenean aldrebeskeriaren bat edo trakeskeriaren bat egin duen haur hori, ba, lasaitzea komeni dela. Hor dutxa hotza bezalakorik ez da izango, ezta?

X.- Zein, aita edo semea?

M.-Aita, beharbada.

J.- Hor, nik uste dut, dutxa hotz batek denak ahazten dituela eta lasaitzen dituela.

X.- Hori da, berdin esaten da, hori... 10 arte kontatzea, ezta? zerbait egin baino lehenago. Bueno, badago hor zer edo zer.

J.- Juanjo, eta ba al dago...—lehenago esan dugu 7-8 urtetik hasten dela gutxi gora behera arrazoitzen— ba al dago adin konfliktiborik edo zein da adin konfliktiboena?

X.- Neretzat, adibidez, zaplaztekoak emateko, batez ere, izaten dira haurra hasten denean aktiboak izaten, hau da, bi-hiru urterekin. Eta izaten da hor... nik esango nuke adin konfliktiboena, horretarako, e? izaten dela 2tik 6-7ra. Zergatik? Bueno, haurrak ez du pentsatzen gehiegi eta ematen du hor ibiltzen dela pixka bat zirikatzen. Eta hor bai guk galtzen ditugu nerbioak eta gero esaten duzu: ostras! 3 urte dauka, besterik ez, ez du pentsatzen. Eta hor, nik uste dut momentu horretan jasotzen dituztela zaplazteko gehiago.

M.-Gure pazientzia neurtzen ibiltzen dira, ezta?

X.- Ematen du. Gainera... eske dira, umeak adin horrekin dira zoragarriak.

M.-Bitalak erabat...

X.- Bitalak, oso graziosoak... berak gainera konturatzen dira, bueno, ondoriorik edo nolabait erreakziorik sortzen dutela helduengan eta klaro, gainera, guri adurra erortzen zaigu eta ibiltzen gara esanez: oi, ze gaizki! ze txarra dagoen! A, baina ze rico, dago zoragarria! Guk ere kontradikzio horiek baditugu. Baina nik pentsatzen dut batez ere adin horretan. Gero, ez dakit, hasten dira pentsatzen eta baita ere autonomoagoak izaten dira eta gauzak baretzen doaz. Eta gero, noski, adolezsentzian egon daitezke beste problema batzuk, baina noski, ez dira konpontzen zaplaztekoekin.

M.-Hor beste momentu konfliktibo bat akaso sortzen da beste haur bat jaiotzen denean, ezta, Juanjo?

X.- Klaro! Eske, hor aztertu beharko litzateke, bueno, zergatik, adibidez, sortzen diren konfliktu horiek. Eta batzuetan izan daitezke, adibidez, ribalitate kontua, eta klaro, kasu horretan horrek eskatzen digu guk pentsatzea: bueno, haur honek zer behar du? zer behar duen. Eta igual behar du protagonismo gehiago, nagusia sentitzea, eta horrelakorik. Klaro hasten bagara esanez: *U! ya verás cuando tu hermano se haga mayor...* horrek emango dizu! Eta esaten duzu ostras! hombre, nola ez duen edukiko, bada, enbidiarik edo zelorik.

M.-Eta zigor hauekin, alegia, zigor arin hauekin, edo belarrondoko bat emanez, edo ipurdiko bat emanez haurren autoestima gutxietsi geniezaioke haur horri?

X.- Hombre, nik grabeago ikusten dut ohitu egiten dira sistema batekin. Eta azkenean onartzen dute erlazio normala dela golpeka. Autoestima, bueno, izan daiteke ez badugu bultzatzen... ez baditugu

bultzatzen bere alderdi positiboak beti bere autoestima jaitsiko da, eta hau da bide bat. Baina nik gehiago ikusten dut, pixka bat ohitzea, hori, erlazio batetan.

M.-Ederki, ba, Juanjo. Eskerrik asko.

X.- Zuei.

M.-Tira! entzuleok zirikatu behar ditugu ia bakoitzak bere esperientzia kontatzen duen edo pentsatzen duen honetaz, gutxienez.

J.- Juanjo Otaño, psikologoaren iritzia izan da hori.

M.-Horixe da.

J.- Eta nik uste dut, Juanjok behintzat ez duela belarrondokorik ematen, e?

M.-Nik uste dut ezetz.

X.- Ez, jada nire seme-alabak ez didate uzten.

M.-Ez. Ni bere ikaslea izan naiz eta ez dit eman, e? ez dit eman. Inoiz ez dit niri Juanjok belarrondorik eman.

X.- Baina, jada, adintsua zinen.

M.-Juanjo, eskerrik asko. Segi ondo.

X.- Zuei.

M.-Segi ondo. Agur, agur.

X.- Agur ba.

XII. ERANSKINA

Gurasoak, oro har, galdu samar dabiltza seme-alaben heziketan

Bizitzak asebate ez edo estresa pairatzen duten ume eta nerabeak gero eta gehiago direla dio Josune Egia psikologoak. Arazo horien atzean oro har gurasoen aldetik hezkuntza desegoki bat dagoela uste du, eta hori aldatzeko printzipioetan hezteak aldarrikatzen du.

Josune Egia psikologo psikoterapeuta bilbotarrak ia hamarkada bat darama adinekoak, haur eta nerabeak tratatzen. Batez ere haur eta nerabeekin lan egiten du. Esperientzia horrek gurasoak oro har beren seme-alabak heztean «galdu samar» daudela erakutsi dio. Horregatik, *Tolerantzian eta erantzunkizunean hezi* gurasoentzako gidaliburua plazaratu berri du; alegia, ume eta gaztetxoei beren arazoei aurre egiten laguntzeko estrategiak biltzen dituen liburua.

Zure bosgarren liburua den honetan haur eta nerabeek pairatzen dituzten gatazka egoeren aurrean gurasoei zelan jokatu azaltzen diezu, hain galduak al daude?

Gurasoak oro har galdu samar daude beren seme-alabak heztean; sarritan zalantza asko dituzte. Horregatik, liburu honen bidez beren seme-alabekin dituzten arazoei aurre egiten laguntzeko printzipio batzuk ematen dizkiet. Hau da, seme-alabak heztean sor dakizkien arazoak konpontzeko jarduera zehatz eta eraginkorrak garatzea behar duten gurasoei dago zuzendua.

Proposatzen dituzun printzipio horiek ohiko zigorren alternatiba dira.

Haurrak zigorrean barik, erantzukizunean, tolerantzia eta adierazteko gaitasunean hezi behar dira. Esaterako, haurrak zintzoa izan behar du, hola behar duela uste duelako, eta ez zigorraren beldur delako.

Umeari zein gauza dauden ondo eta zein txarto irakatsi behar zaio, eta okerkeria bat egiten duenean, egin duenaren erantzukizunak bereganatu behar dituela jakin behar du; esate baterako, lore-ontzi bat hausten duenean zatiak pegatu edo itsulapikoan duen diruarekin berri bat erosi beharko du. Haurrak bere jardueren erantzule izan behar du, eta zerbait gaizki egiten duenean ez zaio ez barkatu, ez zigortu, ez oihu egin ezta gutxietsi ere egin behar.

Baina, holako egoeretan gurasoek sarritan xantaia emozionala egiten diete umeei.

Sarri baino sarriago egiten da xantaia emozional hori, eta horrela hezitako umeek oso autoestima txikia garatzen dute. Erantzun horiek sarritan ematen badira eta, gainera, erabiltzen den tonua altua bada, autoestima gero eta txikiagoa izaten da.

Umeak balioetan trebatzeko beraiekin denbora igaro behar da, eta gaur egun gurasoek, oro har, gero eta denbora gutxiago dute...

Bai, errazagoa da etxera heltzean bideoa piztu eta umeek telebista aurrean jartzea. Baina gero, umeak nerabe direnean, gurasoek jokabide horren ondorioak ordaindu beharko dituzte. Askotan, nerabe direnean kontsultara ekartzen dizkizute bidera ditzazun; baina, jada, berandu izaten da. Umeak txiki-txikitatik oinarri batzuen arabera hezi behar dira, eta horrela eginez gero, arazoak saihestu ez baina gutxi daitezke.

Gero eta ohikoagoa da heziketa eskolaren esku uztea.

Bai, hala da. Baina hori akats bat da. Izan ere, hezkuntzaren % 95 gurasoengandik jasotzen da eta % 5 baino ez eskolatik. Dena dela, adinean gora egin ahala, 11 urtetik aurrera, lagunen eragina familiarena baino garrantzitsuagoa izaten da. Horregatik, ezinbestekoa da umea txikitatik zintzotasun, erantzukizun, askatasun, tolerantzia edo dedikazioa printzipio edo balioetan hezteak. Umeak heziketa egoki bat

jasotzen duenean zailagoa izaten da bere inguruak (lagunak, publizitateak...) manipulatzeko.

Era berean, garrantzitsua da gurasoek etsenplua ematea, eta irakasten dituzten balio horiek beraiek ere barneratzea eta hola jokatzeko.

Zure kontsultara eramaten dituzten umeek zein arazo izaten dituzte?

Gero eta gehiago dira bizitzak asebetetzen ez dituen umeak, 8-9 urtekoak. Denetarik eta gehiago duten arren, gehiago nahi dute eta sekula ez dira asebetetzen. Era berean, ume estresatuak, urduriak edo antsietate handikoak ere gero eta sarriago etortzen dira. Haur horiek bospasei urte baino ez dituzte, eta estresatuak daude, neurri handi batean gurasoak horrela ikusten dituztelako.

Beste arazo batzuk badaude: motibazio eta dedikazio eza, eskola porrota edo ikasketak uztea, edo gurasoekiko inolako obediencia ez izatea.

Holakoetan nor tratatu behar da, umea edo gurasoak?

Sarritan umea ekartzen dute kontsultara eta bideratzeko eskatzen dizute. Baina umeak ez du arazorik, ez zaio ezer gertatzen, gurasoak dira hezteko modua aldatu eta jokabide berriak landu behar dituztenak.

Gurasoak beren seme-alaben lagun edo guraso izan behar dute?

Seme-alaben laguna izatea izugarritzko akatsa da, ume bati eman dakioken heziketarik txarrena da. Aita-amek agintea izan behar dute seme-alabengan, irakatsi, segurtasuna eman eta babestu egin behar dituzte, eta umeek hori sentitu behar dute. Lagun izaten saiatzen diren gurasoei umeak gorrotoa eta arrangura izaten dio, sentazio horiek eman ez dizkiolako. Gurasoak guraso dira eta lagunak beren adineko lagunak izan behar dituzte.

XIII. ERANSKINA

Notak

Gaur arratsaldean ez gara txantxetan ibili, zuzendaria etorri baita klasera notak ematera. Ez zetorren oso pozik gure boletinak besapean zituela sartu denean.

[]

Eta Clotaire-k nigarrari eman dio. Clotaire klaseko azkena da eta hilabetero andereñoak gauza pila bat idazten du bere notetan, eta Clotaire-ren aitatzok eta amatxok ez daude batere pozik eta postre eta telebistarik gabe uzten dute. Clotaire-k berak esan didanez, hilabetean behin bere amatxok ez du postrerik jartzen eta bere aitatzok auzolagun baten etxera joaten da telebista ikustera, halako ohitura daukate dagoeneko.

Nire boletinean honela jartzen zuen: "Ikasle bihurria, distraita sarritan. Askoz gehiago dezake". Eudes-enetan zera jartzen zuen "Ikasle despistatua. Bere lagunekin borrokan ibiltzen da. Hobetu dezake". Rufus-engatik honela zioen: "Behin eta berriz txilibituarekin txistuka jarraitzen du, askotan konfiskatu zaio. Askoz gehiago dezake". Gehiago egin ez zezakeen bakarria Agnan zen. Agnan klaseko lehenengoa eta andereñoaren kuttuna da. Zuzendariak Agnan-en boletina irakurri digu: "Ikasle saiatua, azkarra. Urrutira iritsiko da".

[]

Gu nahiko izorratuta geunden, boletinak gurasoek sinatu behar baitituzte eta ez da beti oso atsegina izaten. Orduan, kanpaiak klase bukaera jo duenean, denok arrapaladan, bata besteari bultzaka, eta karterak burura boteaz, bestetan egiten dugun bezala ate aldera joan ordez, oso mantso irten dugu, deus esan gabe. Andereñoak ere triste zegoela zirudien. Guk ez diogu maniarik andereñoari. Baina, egia esateko, azken hilabete honetan zoroarena nahiko egin dugu, eta, gainera, Geoffroy-k ez zuen tintontzia Joakinen gainera bota behar, Eudes-ek muturreko bat eman baitzion, baina Rufus izan zen Eudes-i tximetatik tira egin ziona.

Ez gindoazen oso azkar kalean, hankak arrastaka generamatzan. Gozotegi aurrean Alzeste-ri itxoin diogu, sei opiltxo erostera sartu baita, eta berehala hasi da jaten.

- Gordetzen hasi beharko dut zeren gaur gaueko postrea...- esan digu, eta, ondoren, hasperen luzea bota du mastekatzen ari zen bitartean.

Alzeste-ren boletinean zer jartzen zuen ere esan beharra dago: "ikasle honek jateko orduan duen energia lanean erabiliko balu, klaseko lehenengoa izango litzateke, zeren gehiago egin baitezake.

Eudes-ek ez zirudien hain atsekabeturik zegoenik.

- Nik –zioen– ez dut beldurrik. Nire aitatzok ez dit ezer ere esaten, begietara zuzen begiratzen diot, berak boletina sinatzen dit, eta ale!

Suerte ederra dauka Eudes-ek. Izkinara iristean, bakoitzak geure aldetik jo dugu. Clotaire nigarrez joan da, Alzeste jaten, eta Rufus bere txilibituarekin txistua baju-baju joz.

Bakarrik gelditu naiz Eudes-ekin.

- Etxera joateko beldurrez bahago, irtenbide erraza daukak –esan dit Eudes-ek–. Hator nirera eta gelditu nirekin lo egiten.

Adiskide jatorra da gero gure Eudes hau. Elkarrekin gindoazen eta esplikatzen ari zitzaidan nola begiratzen zion begietara bere aitari. Baina etxera gero eta hurbilagozten joan garen neurrian, gutxiago

mintzatzen zen. Eudes-en etxe aurrean ginenerako, dagoeneko mutututa zegoen. Han gelditu gara momentu batetan, eta ondoren honela esan diot Eudes-i:

-Zer, sartuko al gara?

Eudes-ek burua arraskatu eta erantzun dit:

- Itxointzak pixka bat. Etorriko nauk hire bila.

Eta ondoren etxean sartu da Eudes. Atea zirrikito batekin utzia zuen eta, halako batetan, zaplazteko baten hotsa entzun dut eta ahots lodi bat:

- Ohera postrerik gabe, alfer galanta! –eta Eudes negarrez.

Oraingo honetan, ez dut uste ondoegi begiratu duenik bere aitatzoren begietara.

Okerrena zera zen, etxera joan behar nuela. Hasi naiz ibiltzen espaloiko lerroak zapaldu gabe, eta oso erraza zen, zeren ez bainindoan hain agudo. Ederki asko nekien zer esango zidan aitak.

[]

Hori dena esango dit aitatzok, lehengo hilabeteen lez, eta lehengoan, eta lehengoan, baina ni aspertzen hasia naiz, benetan.

[]

Gauza horietan pentsatzen eta neure buruari halako istorio ederrak kontatzen ari nintzaiola, ahaztu egin naiz nire boletinaz eta, konturatu orduko, iritsia nintzen. Izugarrizko pelota nuen eztarrian, eta neure buruari esan diot, agian, hobe izango zela berehala abiatzea eta urte pila batetan ez itzultzea, baina iluntzen hasia zen eta amatxori ez zaio gustatzen berandu arte kanpoan ibiltzea.

Hala, beraz, sartu naiz etxera.

[]

Egia esateko, nire aitatzok eta nire amatxok maiteko banindute, gehixeago arduratuko lirateke nitaz!

- Urte asko daramat irakaskintzan- esan du zuzendariak- eta inoiz ez dut ikusi horrelako klase distraiturik. Zuen notetan andereñoak egin dituen oharrek garbi adierazten dute. Notak banatzen hasiko naiz.

Zuzendariak Agnan-en ejemploa segitu behar genuela esan digu, alfer hutsak ginela, azkenean gartzelara joango ginela eta, seguru aski, geure gurasoak oso urduri geratuko zirela, beste asmo batzu izango baitzituzten guretzat. Eta ondoren, joan egin da.

Zera esango zidan, bera beti klaseko lehenengoa izana zela eta gurutze eta ohorezko koadro pila ekartzen zituela eta gustatuko litzaiokeela niri erakustea, baina, ezkontzerakoan, etxetik aldatzean, galdu egin zituela. Eta, ondoren, esango zidan ez nintzela inor izatera iritsiko, beti pobre biziko nintzela eta jendeak “hori da Nikolas, eskolan nota txarrak ateratzen zituena” esanez behatzez sinalatuko nindutela eta barrez lehertuko zirela. Ondoren, honela esango zidan, bere lanean akabatzen bizi zela niri hezkuntza egokia ematearren, bizimoduaren aurrean prestatua egoteko, eta nik ez niola hori eskertzen eta sufritu ere ez nuela sikiera egiten nire guraso gizajoei ematen nizkien disgustoekin, eta postrerik gabe geratuko nintzela, eta, zineari zegokionez, hurrengo boletinari itxoingo geniola.

Oso zoritxarreko naizela esango diot, eta honela izanik, etxetik joango naizela, eta oso urrutira gainera; akordaturiko dira nitaz. Eta urte pila batetan ez naiz itzuliko eta diru mordo bat izango dut eta, orduan, aitatzok lotsatu egingo da inora ez nintzela iritsiko esateagatik, eta jendea ez da ausartuko ni behatzez sinalatzera barre egiteko, eta nire diruaz zinera eramango ditut nire aitatzok eta nire amatxok, eta denek esango dute: “Begira, Nikolas da, diru pila bat duena, eta bere aita eta amari zinea ordaintzen die nahiz eta berauek ez izan oso atseginak berarekin”; eta baita andereñoa eta eskolako zuzendaria ere eramango ditut zinera..., eta dagoeneko etxe aurrean nongoen.

Egongelan amatxok aitatzokekin hitz egiten ari zen. Paper mordoak zuen bere aurrean, mahai gainean, eta ez zirudien oso pozik zegoenik.

-Harrigarria! –zioen aitatzok-. Etxe honetan joaten den dirutza! Ezta multimilionario izanda ere! Begira faktura hauek! Hau harakinarena da! Eta beste hau janaridendakoa! Baina, jakina, nik ekarri behar baitut dirua!

Amatxok ere ez zegoen batere pozik eta ez zekiela asko nola garestituta den bizimodua esaten zion aitatzok, eta egunen batetan berarekin joan behar zuela erosketak egitera, eta bere amaren etxera joango zela eta ez dela eztabaidan ibili behar haurraren aurrean. Nik, orduan, boletina eman diot aitatzok. Aitatzok ireki, sinatu eta itzuli egin dit, esanez:

- Haurrak ez du zerikusirik arazo hauetan. Gauza bakarra eskatzen dut, eta da esplikatu diezadatelako arkume hanka zergatik den hain garestia!

-Zoaz zeure gelara jostatzera, Nikolas –esan dit amatxok.

-Bai, horixe, horixe –esan du aitatzok.

Gelara igo, ohean etzan eta negarrez hasi naiz.

Gaur arratsaldean ez gara txantxetan ibili, zuzendaria etorri baita klasera notak ematera. Ez zetorren oso pozik gure boletinak besapean zituela sartu denean.

- Urte asko daramat irakaskintzan- esan du zuzendariak- eta inoiz ez dut ikusi horrelako klase distraiturik. Zuen notetan andereñoak egin dituen oharrek garbi adierazten dute. Notak banatzen hasiko naiz.

Eta Clotaire-k negarrari eman dio. Clotaire klaseko azkena da eta hilabetero andereñoak gauza pila bat idazten du bere notetan, eta Clotaire-ren aitatzok eta amatxok ez daude batere pozik eta postre eta telebistarik gabe uzten dute. Clotaire-k berak esan didanez, hilabetean behin bere amatxok ez du postrerik jartzen eta bere aitatzok auzolagun baten etxera joaten da telebista ikustera, halako ohitura daukate dagoeneko.

Nire boletinean honela jartzen zuen: "Ikasle bihurria, distraitua sarritan. Askoz gehiago dezake". Eudes-enetan zera jartzen zuen "Ikasle despistatua. Bere lagunekin borrokan ibiltzen da. Hobetu dezake". Rufus-engatik honela zioen: "Behin eta berriz txilibituarekin txistuka jarraitzen du, askotan konfiskatu zaio. Askoz gehiago dezake". Gehiago egin ez zezakeen bakarria Agnan zen. Agnan klaseko lehenengoa eta andereñoaren kuttuna da. Zuzendariak Agnan-en boletina irakurri digu: "Ikasle saiatua, azkarra. Urrutira iritsiko da". Zuzendariak Agnan-en ejemploa segitu behar genuela esan digu, alfer hutsak ginela, azkenean gartzelara joango ginela eta, seguru aski, geure gurasoak oso urduri geratuko zirela, beste asmo batzu izango baitzituzten guretzat. Eta ondoren, joan egin da.

Gu nahiko izorratuta geunden, boletinak gurasoek sinatu behar baitituzte eta ez da beti oso atsegina izaten. Orduan, kanpaiak klase bukaera jo duenean, denok arrapaladan, bata besteari bultzaka, eta karterak burura boteaz, bestetan egiten dugun bezala ate aldera joan ordez, oso mantso irten digu, deus esan gabe. Andereñoak ere triste zegoela zirudien. Guk ez diogu maniarik andereñoari. Baina, egia esateko, azken hilabete honetan zoroarena nahiko egin digu, eta, gainera, Geoffroy-k ez zuen tintontzia Joakinen gainera bota behar, Eudes-ek muturreko bat eman baitzion, baina Rufus izan zen Eudes-i tximetatik tira egin ziona.

Ez gindoazen oso azkar kalean, hankak arrastaka generamatzan. Gozotegi aurrean Alzeste-ri itxoin diogu, sei opiltxo erostera sartu baita, eta berehala hasi da jaten.

- Gordetzen hasi beharko dut zeren gaur gaueko postrea...- esan digu, eta, ondoren, hasperen luzea bota du mastekatzen ari zen bitartean.

Alzesteren boletinean zer jartzen zuen ere esan beharra dago: "ikasle honek jateko orduan duen energia lanean erabiliko balu, klaseko lehenengoa izango litzateke, zeren gehiago egin baitezake.

Eudes-ek ez zirudien hain atsekabeturik zegoenik.

- Nik –zioen– ez dut beldurrik. Nire aitatzok ez dit ezer ere esaten, begietara zuzen begiratzen diot, berak boletina sinatzen dit, eta ale!

Suerte ederra dauka Eudes-ek. Izkinara iristean, bakoitzak geure aldetik jo digu. Clotaire negarrez joan da, Alzeste jaten, eta Rufus bere txilibituarekin txistua baju-baju joz.

Bakarrik gelditu naiz Eudes-ekin.

- Etxera joateko beldurrez bahago, irtenbide erraza daukak –esan dit Eudes-ek–. Hator nirera eta gelditu nirekin lo egiten.

Adiskide jatorra da gero gure Eudes hau. Elkarrekin gindoazen eta esplikatzen ari zitzaidan nola begiratzen zion begietara bere aitari. Baina etxera gero eta hurbilagozten joan garen neurrian, gutxiago mintzatzen zen. Eudes-en etxe aurrean ginenerako, dagoeneko mutututa zegoen. Han gelditu gara momentu batetan, eta ondoren honela esan diot Eudes-i:

-Zer, sartuko al gara?

Eudes-ek burua arraskatu eta erantzun dit:

- Itxointzak pixka bat. Etorriko nauk hire bila.

Eta ondoren etxean sartu da Eudes. Atea zirrikito batekin utzia zuen eta, halako batetan, zaplazteko baten hotsa entzun dut eta ahots lodi bat:

- Ohera postrerik gabe, alfer galanta! –eta Eudes negarrez.

Oraingo honetan, ez dut uste ondoegi begiratu duenik bere aitaxoren begietara.

Okerrena zera zen, etxera joan behar nuela. Hasi naiz ibiltzen espaloiko lerroak zapaldu gabe, eta oso erraza zen, zeren ez bainindoan hain agudo. Ederki asko nekien zer esango zidan aitak. Zera esango zidan, bera beti klaseko lehenengoa izana zela eta gurutze eta ohorezko koadro pila ekartzen zituela eta gustatuko litzaiokeela niri erakustea, baina, ezkontzerakoan, etxez aldatzean, galdu egin zituela. Eta, ondoren, esango zidan ez nintzela inor izatera iritsiko, beti pobre biziko nintzela eta jendeak “hori da Nikolas, eskolan nota txarrak ateratzen zituena” esanez behatzez sinalatuko nindutela eta barrez lehertuko zirela. Ondoren, honela esango zidan, bere lanean akabatzen bizi zela niri hezkuntza egokia ematearren, bizimoduaren aurrean prestatua egoteko, eta nik ez niola hori eskertzen eta sufritu ere ez nuela sikiera egiten nire guraso gizajoei ematen nizkien disgustoekin, eta postrerik gabe geratuko nintzela, eta, zineari zegokionez, hurrengo boletinari itxoingo geniola.

Hori dena esango dit aitaxok, lehengo hilabeteen lez, eta lehengoan, eta lehengoan, baina ni aspertzen hasia naiz, benetan. Oso zoritxarreko naizela esango diot, eta honela izanik, etxetik joango naizela, eta oso urrutira gainera; akordatuko dira nitaz. Eta urte pila batetan ez naiz itzuliko eta diru mordo bat izango dut eta, orduan, aitaxo lotsatu egingo da inora ez nintzela iritsiko esateagatik, eta jendea ez da ausartuko ni behatzez sinalatzera barre egiteko, eta nire diruaz zinera eramango ditut nire aitaxo eta nire amatxo, eta denek esango dute: “Begira, Nikolas da, diru pila bat duena, eta bere aita eta amari zinea ordaintzen die nahiz eta berauek ez izan oso atseginak berarekin”; eta baita andereñoa eta eskolako zuzendaria ere eramango ditut zinera..., eta dagoeneko etxe aurrean nengoen.

Gauza horietan pentsatzen eta neure buruari halako istorio ederrak kontatzen ari nintzaiola, ahaztu egin naiz nire boletinaz eta, konturatu orduko, iritsia nintzen. Izugarrizko pelota nuen eztarrian, eta neure buruari esan diot, agian, hobe izango zela berehala abiatzea eta urte pila batetan ez itzultzea, baina iluntzen hasia zen eta amatxori ez zaio gustatzen berandu arte kanpoan ibiltzea.

Hala, beraz, sartu naiz etxera.

Egongelan amatxo aitaxorekin hitz egiten ari zen. Paper mordo bat zuen bere aurrean, mahai gainean, eta ez zirudien oso pozik zegoenik.

-Harrigarria! –zioen aitaxok–. Etxe honetan joaten den dirutza! Ezta multimilionario izanda ere! Begira faktura hauek! Hau harakinarena da! Eta beste hau janaridendakoa! Baina, jakina, nik ekarri behar baitut dirua!

Amatxo ere ez zegoen batere pozik eta ez zekiela asko nola garestituta den bizimodua esaten zion aitaxori, eta egunen batetan berarekin joan behar zuela erosketak egitera, eta bere amaren etxera joango zela eta ez dela eztabaidan ibili behar haurraren aurrean. Nik, orduan, boletina eman diot aitaxori. Aitaxok ireki, sinatu eta itzuli egin dit, esanez:

- Haurrak ez du zerikusirik arazo hauetan. Gauza bakarra eskatzen dut, eta da esplika diezadatela arkume hanka zergatik den hain garestia!

-Zoaz zeure gelara jostatzera, Nikolas –esan dit amaxok.

-Bai, horixe, horixe –esan du aitaxok.

Gelara igo, ohean etzan eta negarrez hasi naiz.

Egia esateko, nire aitaxok eta nire amaxok maiteko banindute, gehixeago arduratuko lirateke nitaz!